

Asunnottoman äänenkannattaja vuodesta 1987

Nro 1/2026 hinta 3€

ASUKKI

Tonin pitkä tie

KOTIIN

Toimitaan #yhdessä asunnottomuutta vastaan

LAHJOITA:

MobilePaylla numeroon 50144

Rahankeräyslupa RA/2021/964

www.vvary.fi
etunimi.sukunimi@vvary.fi
ellei muuten ilmoitettu

TOIMISTO

Opastinsilta 8 B (postiosoite)
Ratamestarinkatu 6 (käyntiosoite)
00520 Helsinki
toimisto@vvary.fi
044 704 4310

Toiminnanjohtaja

Sanna Tiivola
050 407 9702

Palvelupäällikkö

Jussi Lehtonen
050 373 0920

KOKEMA-tiimin esimies

Carole Brady
050 443 1063

Järjestösuunnittelija, NOAT- ja COMHOM-hankkeiden hankepäällikkö

Vlada Petrovskaja
050 407 9703

Viestintä, varainhankinta ja Asumakki-lehti

Erja Morottaja
044 773 4700

Osallisuuskoordinaattori, Asumattomien yön Helsingin koordinaattori

Maarit Kiprianoff
050 543 6095

COMHOM-projektiasiantuntija

Tiina Aitta
044 704 4310

Asumisratkaisujen neuvonta

Ulla Pyyvaara
050 442 0102

Vieraskielisten neuvonta

Heini Puurunen
044 260 3818

VEPA

Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan keskus
Ratamestarinkatu 6, 00520 Helsinki
050 557 9942 (ohjaajat)

Yökeskus Kalkkers

Ratamestarinkatu 6, 00500 Helsinki
050 443 1068
(avooina talvikaudella)

Yökiittäjä

Etsivän työn tiimi
050 528 2013

Sällikoti

Lehtovuorenkatu 6, 00390 Helsinki
050 443 1060
sallikoti@vvary.fi

Tilapäismajoitusyksikkö Tupa

Topparikuja 7, 00520 Helsinki
044 792 4650
topparikuja@vvary.fi

Asumakki

asukki@vvary.fi

PÄÄKIRJOITUS

Asunnottomuutta ei ratkaista syylistämällä

Vailla vakinaista asuntoa ry täyttää tänä vuonna 40 vuotta. Järjestömme syntyi asunnottomuutta kokevien omasta aloitteesta Lauttasaaren tukikodissa – tarpeesta päästä pois yhteismajoituksesta kohti itsenäistä, pysyvää asumista. Lähdekohta oli ja on yhä sama: jokaisella on oikeus kotiin taustasta ja elämäntilanteesta riippumatta.

Paljon on maailma myös niistä ajoista muuttunut. Nykyään julkisessa keskustelussa kolmas sektori

nähdään liian usein menoeränä. Todellisuudessa järjestöt ovat kuitenkin monille ihmisille viimeinen, ja joskus ainoa turvaverkko. Ne paikkaavat palvelujärjestelmän aukkoja ja tavoittavat ihmiset, jotka muuten jäisivät avun ulkopuolelle. Erityisen näkymättömiä ovat asunnottomuutta kokevat ja sen uhan alla elävät, joiden tilanteet eivät mahdu suuriin ja jäykkiin sote-rakenteisiin.

Asunnottomuus ei ole yksilön moraalinen epäonnistuminen eikä

vain päihde- tai mielenterveysongelma. Se koskettaa yhä useammin myös työssäkäyviä pienituloisia, opiskelijoita, lapsiperheitä ja vanhukia. Asumisen kallistuminen, taloudellinen epävarmuus ja palvelujen katveet voivat sysätä ketet tahansa kriisiin. Avun tarve vaihtelee, eikä apua saada aina ajoissa.

Digitalisoituvat palvelut ja virastoaikoihin sidottu tuki sulkevat osan ihmisistä ulkopuolelle. Silloin järjestöt auttavat matalalla kynnyksellä, usein niukoilla resursseilla, ja ohjaavat ihmisiä lakisääteisten palvelujen piiriin. Järjestöjen työ on ammatillista, pitkäjänteistä ja osaamiseen perustuvaa. Syyllistäminen ja vastakkainasettelut eivät vähennä asunnottomuutta, mutta ne lisäävät kyllä eriarvoisuutta.

Suomessa järjestötoimintaa valvotaan tarkasti. Varainhankinta ja avustusten käyttö perustuvat lakiin, avoimeen raportointiin ja säännölliseen valvontaan. Toiminnan läpinäkyvyys on itsestäänselvyys.

Tarvitsemme vähemmän leimaamista ja enemmän ymmärrystä siitä, kuinka hauras ihmisen asema voi olla. Järjestöjen työ ehkäisee raskaampia ongelmia, säästää yhteiskunnan resursseja ja tarjoaa ihmisille toivoa sekä mahdollisuuden uuteen alkuun.

Lämmin kiitos kaikille toimintaamme tukeville lahjoittajille. Tässä Asumakissa kerromme muun muassa vaatelahjoituksista ja siitä, mitä rahalahjoituksillanne saatiin aikaan esimerkiksi jouluaattoilana.

Erja Morottaja

Kuva on viime syyskuulta järjestöleikkauksia vastustaneesta mielenilmauksesta.

Rahankeräyslupa: RA/2021/964.
Keräyslupa on voimassa
toistaiseksi Suomen alueella
Ahvenanmaata lukuunottamatta.

**Autta asunnottomuutta-
kokevia ihmisiä!**

MobilePay
50144

OLETKO KOKENUT ASUNNOTTOMUUTTA?

**Meillä se ei
ole stigma.**

LIITY JÄSENEKSEMME!

www.vvary.fi/liity-jaseneksi/

Kelan tiukempi linja asumiskustannuksiin ohjaa ihmisiä muuttamaan

KELAN uudet linjaukset estävät tuen maksamisen vuokriin, jotka ylittävät kunnalliset enimmäisrajoitukset, mikä on johtanut noin 25 000 tuensaajan saamiin kehoituksiin etsiä halvempaa asuntoa tai maksaa erot itse. Asiantuntijat varoittavat, että tämä voi lisätä asunnottomuusriskiä erityisesti nuorten keskuudessa.

Esimerkiksi vuokrat, joita voidaan hyväksyä asumismenoina perustoimeentulotuessa, joille asumistuen/ sosiaalisen tuen laskelmat usein nojautuvat, ovat seuraavat (vuosi 2025/2026, yksinasuvalla henkilöllä):

- Helsinki (yksiö tai yksin asuva): ~715 € / kk
- Kaksi henkilöä: ~895 € / kk
- Kolme henkilöä: ~1 023 € / kk
- Neljä henkilöä: ~1 122 € / kk
- Lisähenkilö: ~+122 € per henkilö / kk

Nämä rajat on määritelty valtioneuvoston asetuksella ja ne kuvaavat enimmäisasumiskuluja, joita Kela voi ottaa huomioon asumiskuluina perustoimeentulotukea laskettaessa. Jos vuokra ylittää kyseisen rajan ilman laillisia erityisperusteita (esim. terveyteen liittyvä tilantarve), Kela voi kehoittaa hakijaa etsimään edullisempaa asuntoa.

Mitä tämä tarkoittaa käytännössä?

• Jos yksinasuvan vuokra Helsingissä on esimerkiksi 800 € / kk, mutta hyväksyttävä raja on 715 €, Kela ei välttämättä hyväksy vuokraa kokonaan laskelmissa ilman erityisperustetta.

• Tämä vaikuttaa suoraan siihen, kuinka paljon toimeentulotukea ja/tai asumistukea hakija voi saada.

TOIMEENTULOTUEN MUUTOKSET – VUOKRAN OSUUS VOIDAAN MAKSAA SUORAAN VUOKRANANTAJALLE

TOIMEENTULOTUKIJÄRJESTELMÄÄ on uudistettu niin, että jatkossa vuokran osuus voidaan maksaa suoraan vuokranantajalle. Tämä voi vähentää häätöjen ja vuokrarästien riskiä, kun raha ei kulje ensin tuen saajan kautta.

Tämä muutos tarjoaa konkreettisen helpotuksen asunnon menettämisen uhkaa kokeville, sillä vuokrarästien kerääntyminen on yksi merkittävimmistä

syistä asunnottomuusuhan syntymiseen.

Leikkaukset ja muutokset:

• Perusosaa leikataan 2–3 % kaikilta 18 vuotta täyttäneiltä alkaen 1.3.2026.

• 150 € ansiovähennys poistuu, eli pienet palkkatulot lasketaan kokonaan toimeentulotukeen.

• Myös pienet rahalahjoitukset tai muu pieni tulo lasketaan aiempaa tarkemmin tuen määrään.

• Toimeentulotuen vuokran osuutta voidaan maksaa suoraan vuokranantajalle.

Tiukennukset vaikeuttavat jo ennestään pienituloisten tilannetta ja kasvattavat riskiä joutua vuokravelkoihin tai asunnottomuuteen, jos perustoimeentulo ei riitä kattamaan asumiskustannuksia.

HUUMEIDEN KÄYTTÖ LISÄÄNTYNYT PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

HUUMEIDEN käyttö ja niihin liittyvät haitat ovat lisääntyneet erityisesti pääkaupunkiseudulla. Synteettiset stimulantit, kuten

alfa-PVP, yleistyvät, mikä tuo uusia riskejä käyttäjille ja haasteita sosiaali- ja terveystaloukselle. **Annuska Dal Maso** (Ehyt

ry) korostaa, että hoidon tulisi olla välillä, ei este. Palvelut eivät aina vastaa todellisiin tarpeisiin riittävästi nopeasti.

Huumeisiin liittyy usein yhteiskäyttöä ja muita riskitekijöitä, ja moni elää vaikeissa olosuhteissa esimerkiksi terveysongelmien kanssa. Dal Maso kritisoi nykyistä huumeapolitiikkaa, joka painottaa rangaistuksia sairauksien hoidon sijaan.

Helsinki ottaa helmikuussa käyttöön uusia keinoja muuntohuume alfa-PVP:n eli peukun käytön torjumiseksi. Kaupunki lisää vieroitus- ja kuntoutuspaikkoja sekä vahvistaa jalkautuvaa päihdetyötä uusilla työntekijöillä.

Lisäksi Helsinki kokeilee mallia, jossa erityisesti alfa-PVP:n käyttäjiä palkitaan päihdeettömyydestä esimerkiksi lahjakorteilla. Kokeilu toteutetaan kaupungin päihdehuollon laitospalveluissa.

Päihderiippuvuuteen liittyvä stigma estää monia hakemasta apua ajoissa. Asiantuntijat painottavat, että ennaltaehkäisy, haittojen vähentäminen ja pitkäjänteinen kuntoutus ovat keskeisiä keinoja vaikuttaa huumeiden käyttöön ja sen seurauksiin. Tilanne vaatisi sekä poliittista rohkeutta että resurssien lisäämistä, jotta hoito tavoittaa ne, jotka sitä eniten tarvitsevat.

Helsinki on jo pitkään edistänyt valvottujen käyttöhuoneiden mahdollistavaa lainsäädäntöä. Kaupunki teki asiasta lakialoitteen vuonna 2019, mutta laki ei ole edennyt.

Asumisneuvontaa tarvitaan

ASUMISNEUVONNAN tarve on kasvanut Helsingissä, mikä näkyy asiakasmäärien kasvuna ja lisääntyneenä tarpeena löytää edullisempia asuntoja sekä selvittää vuokravetkoja. Tämä johtuu sosiaaliturvan leikkauksista ja yleisestä heikentyneestä taloustilanteesta, joka koskettaa niin pienituloisia työssäkäyviä, työttömiä kuin yrittäjiä, kertoo mm. Suomen Kiinteistölehti, Y-Säätiö ja Helsingin kaupunki.

Miksi tarve on kasvanut?

- Sosiaaliturvien leikkaukset: Asumistuen ja toimeentulotuen muutokset ovat ajaneet ihmisiä entistä ahtaammalle, vaikeuttaen asumisen rahoittamista.

- Heikentynyt taloustilanne: Pienituloisuus on lisääntynyt, ja moni joutuu etsimään halvempaa asuntoa taloudellisen paineen vuoksi.

- Asunnottomuuden kasvu: Yli vuosikymmenen jälkeen asun-

nottomuus kääntyi nousuun Suomessa, mikä lisää asumisneuvonnan roolia.

Mitä tämä tarkoittaa käytännössä?

- Asiakasmäärät kasvussa: Asumisneuvonnan asiakaskontaktien määrä kasvoi Helsingissä yli 50 % kolmessa vuodessa, ja tammi-maaliskuussa 2025 uusia asiakkaita oli kolmanneksen enemmän kuin edellisellä vuonna samaan aikaan.

- Laaja asiakaskunta: Neuvontaan hakeutuu monenlaisia ihmisiä: yksinasuvia, nuoria, perheitä, yksinhuoltajia, iäkkäitä ja myös yrittäjiä.

- Keskeinen rooli: Asumisneuvonnalla pyritään estämään hädät ja turvaamaan asumisen jatkuvuutta, ja se on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi ehkäistä asunnottomuutta.

HELSINGIN HÄTÄMAJOITUSTILANNE TALVELLA 2025–2026

VARKEN vuoden 2025 selvityksen mukaan asunnottomien, vailla suojaa yöpyvien ihmisten määrä kasvoi jälleen. Heitä oli jo 758 henkilöä, mikä on 22 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.

Hätämajoituspaikkojen käyttö on ollut selvästi vilkkaampaa talvikaudella vuosien 2025–2026 vaihteessa. Sekä kaupungin palveluiden että järjestöjen vailla suojaa yöpyvien paikat ovat olleet täyskäytössä tai liki täynnä, mikä kertoo kasvavasta tarpeesta akuutissa asunnottomuustilanteessa.

Hietaniemenkadun palvelukeskus toimii edelleen pääasiallisena hätämajoituspaikkana, jonne Helsingissä kirjoilla olevat asunnottomat voivat hakeutua yksin tai pariskuntina lyhytaikaiseen yöpymiseen. Majoitus kestää tyypillisesti yhden yön tai yön yli ja on maksutonta.

Hätämajoitusta on tarjolla myös Lauttasaarella sekä erillisiä hätämajoituspaikkoja paperittomille ja liikkuvalla väestöllä Kernetintieellä. Näihin paikkoihin voi hakeutua myös iltaisin ja viikonloppuisin.

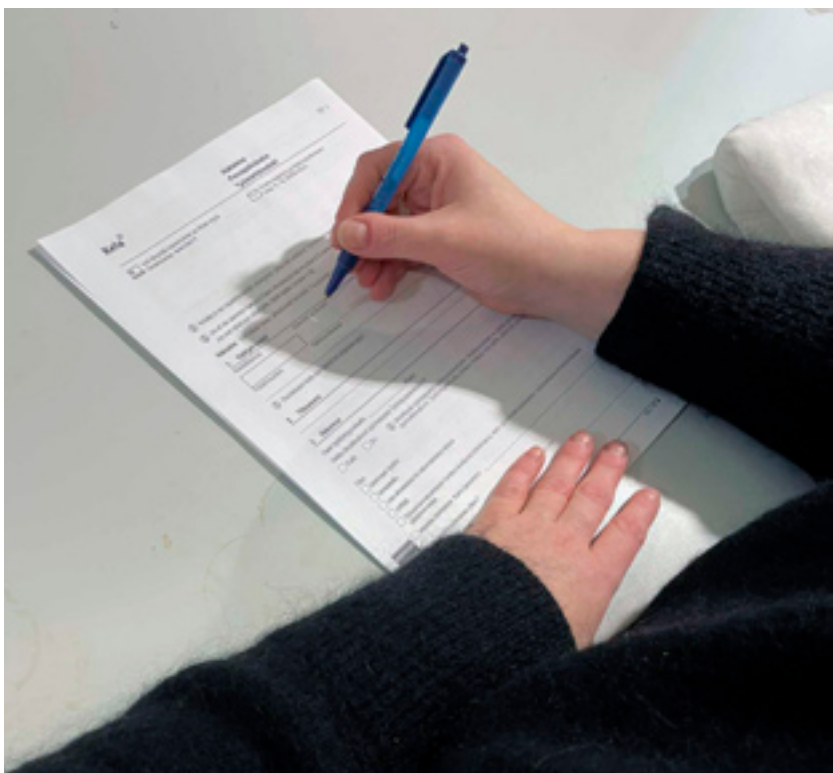
Vva ry:n Yökeskus Kalkkers on ollut tänä talvena muutamaa poikkeusta lukuunottamatta täynnä. Kalkkers toimii yhdessä kaupungin muiden hätämajoitus- ja tukipalveluiden kanssa. Vaikka se ei tarjoa varsinaista hätämajoitusta, sen merkitys on suuri ihmislähtöisenä ja matalan kynnyksen paikkana talvella, etenkin

kun asunnottomuuden paine on kasvanut. Kalkkers tarjoaa lämmintä, turvallista ja vähemmän byrokraattista väylää päihitteiden huomioivaan kohtaamiseen ja jatkoavun etsimiseen.

Asunnottomille suunnatuista palveluista on esitetty kritiikkiä. Esimerkiksi Vva ry:n palvelujoh-

taja **Jussi Lehtonen** on nostanut esiin nyt tarjolla olevien lakisääteisten palveluiden kohtaamattomuuden asunnottomuutta kokevien ihmisten moninaisiin tarpeisiin. Nykyiset palvelut ja palvelupolut on suunniteltu ennenkaikkea päihde- ja mielenterveysasiakkaille. Tämä voi johtaa siihen,

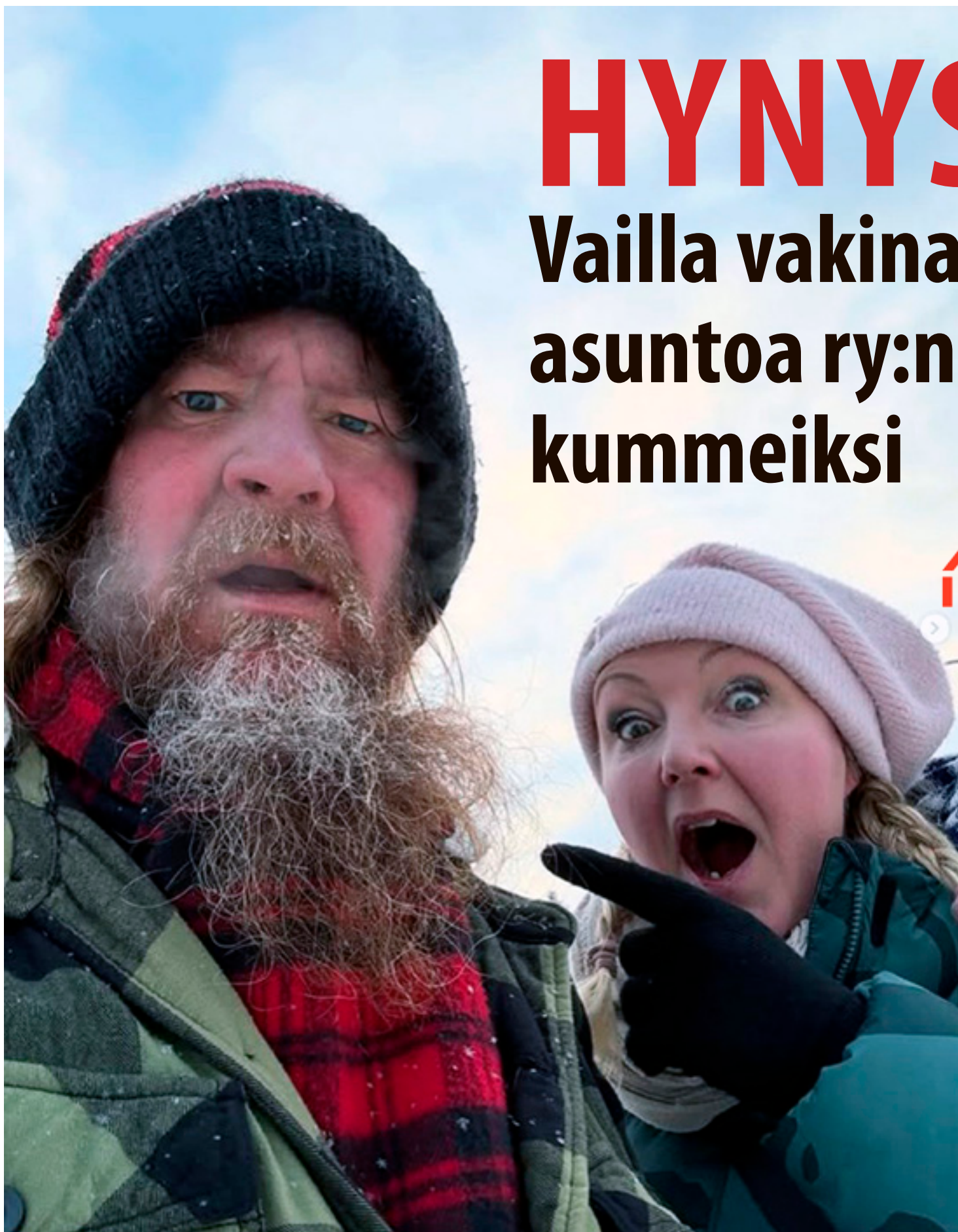
että jotkut asunnottomat eivät pääse tai uskalla mennä hätämajoitukseen, vaan joutuvat kiertämään eri paikkoja, hakeutumaan julkisiin ja puolijulkisiin tiloihin kuten kauppakeskuksiin, lentokentälle ja julkisen liikenteen asemille, tai jäävät kokonaan vaille suojaa.

STM: Uusi yleistuki korvaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan 1.5.2026 alkaen

HALLITUS ottaa käyttöön uuden yleistuen, joka korvaa nykyiset työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa saavat etuudet. Tuen tarkoituksena on turvata perusturva työttömyyden aikana ja parantaa työnteon kannattavuutta. Yleistuki on tarveharkintainen, ja sitä voidaan hakea myös samaan aikaan asumistuen kanssa yhdellä lomakkeella.

Vaikka tämän uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa tukia, se ei suoraan lisää asumistukea eli ne, joiden toimeentulo on jo heikko ja asuminen vaakalaudalla, saattavat edelleen kokea sen riittämättömäksi.

HYNYSET

Vailla vakinaista asuntoa ry:n uusiksi kummeiksi

halu lisätä ymmärrystä haasteellisessa elämäntilanteessa olevia ihmisiä kohtaan ja olla mukana vahvistamassa heidän oikeuksiaan ja näkyvyyttään yhteiskunnassa.

– Haluamme olla mukana, koska asunnottomuus on ilmiö, jota ei voi sivuuttaa vain katsetta kääntämällä. Ihmiset ovat ihmisiä, ja se pitäisi muistaa kaikissa tilanteissa, rouva Hynynen summaa.

– Asunnottomuus ja siihen liittyvät elämän haasteet koskettaa oikeita ihmisiä, ja haluamme olla mukana muistuttamassa siitä, herra Hynynen jatkaa.

Vva ry:llä kummitoiminnan tavoitteena on tuoda asunnottomuuden kokemuksia ja tarinoita näkyväksi laajemmalle yleisölle, herättää keskustelua ja saada julkisuuspersoonia tukemaan asunnottomuutta kokevien ihmisten elämän helpottamista. Kummeille tarjotaan mahdollisuus muun muassa oppia asunnottomuustyöstä, osallistua Vva ry:n tapahtumiin ja jakaa kokemuksiaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä.

Vva ry:n aiempia kummeja ovat olleet: näyttelijä-kirjailija **Jenni Kokander**, yhteiskunnallinen vaikuttaja, ihmisoikeusaktivisti **Ujuni Ahmed**, keittiömestari-ravinto-oloitsija **Henri Alén** sekä kirjailija-toimittaja **Laura Friman**.

Näyttelijä-käsikirjoittaja Mari Perankoski-Hynynen ja muusikko-kirjailija Jouni Hynynen aloittivat helmikuun 6. päivä Vailla vakinaista asuntoa ry:n uusina kummeina. Kummeina he tukevat yhdistyksen työtä asunnottomuutta kokevien ja asumisuhan alla elävien ihmisten oikeuksien ja näkyvyyden edistämisessä.

Mari Perankoski-Hynynen on tunnettu näyttelijänä, ohjaajana ja käsikirjoittajana, joka on urallaan esiintynyt lukuisissa tv-sarjoissa ja elokuvissa sekä laajemminkin komedian saralla. Hän on urallaan tarkastel-

lut ihmisten välistä eriarvoisuutta, arjen haavoittuvuutta ja ulkopuolisuuden kokemuksia usein huumorin ja lämmön kautta.

Jouni Hynynen on suomalaisen metalliyhtyeen Kotiteollisuus nokkamies: laulaja, kitaristi ja

sanoittaja, joka on myös kirjoittanut kirjoja ja tuttu kasvo myös tv-ohjelmista. Hänen tyyliään leimaa huumori ja kantaaottava ote luovissa medioissa.

– Mari on empaattinen ja yhteiskunnallisesti valveutunut vaikuttaja, joka on kiinnostunut ihmisten todellisista elämänolosuhteista ja perusoikeuksista. Jouni tunnetaan taas suorapuheisesta tyylistään. Hänellä on kyky käsitellä arjen ja yhteiskunnan kipukohtia musiikin ja kirjallisuuden kautta, Vva ry:n viestintäpäällikkö **Erja Morottaja** kertoo Hynysten valinnasta Vva ry:n kummipariksi.

Hynysiä motivoi puolestaan

Kuva: Hynysten arkisto

Leikkaukset ja asumisen kallistuminen ajavat yhä useampia kriisiin **ASUNNOTTOMUUS KASVAA SUOMESSA NOPEASTI**

Asunnottomien määrä Suomessa on jatkanut kasvuaan voimakkaasti, selviää Varken Asunnottomuusselvityksestä 2025. Marraskuussa 2025 yksineläviä asunnottomia oli 4 579, mikä on 20 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Asunnottomuus on lisääntynyt nyt kahtena peräkkäisenä vuotena yli kymmenen vuotta jatkuneen myönteisen kehityksen jälkeen.

A sunnottomuuden kasvun taustalla ovat sosiaaliturvaan ja asumistukeen kohdistuneet leikkaukset, elin- ja asumiskustannusten nousu, työttömyys sekä vuokranmaksuongelmat.

– Tällä hetkellä, kun asunnottomuus on rajussa kasvussa, valtiollaan päätökset tuntuvat ruok-

kivan myös asunnollisten ihmisten ajamista ahdinkoon. Kela vaatii suurta määrää pienituloisia ihmisiä muuttamaan pois asunnoistaan, joita pidetään liian kalliina. Usein kyse on kuitenkin vain muutamista kympeistä. Osa näistä ihmisistä päätyy asunnottomiksi, Vailla vakinaista asuntoa ry:n palvelupäällikkö **Jussi Lehtonen** huomauttaa.

Lehtonen nostaa esimerkiksi Turun, jossa noin 25 prosenttia toimeentulotuen saajista asuu Kelan määritelmien mukaan liian kalliissa asunnoissa ja heiltä edellytetään muuttoa halvempaan. Kohtuuhintaisia asuntoja ei kuitenkaan ole riittävästi tarjolla. Samalla valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon alasajo vuodesta 2027 alkaen uhkaa pahentaa tilannetta entisestään.

Asunnottomuus lisääntyi lähes kaikissa suurissa kaupungeissa. Eniten asunnottomia oli Helsingissä, jossa heitä oli lähes 980 eli noin viidenes koko maan asunnottomista. Merkittävää kasvua nähtiin myös Vantaalla ja Tampereella. Pitkäaikaisasunnottomuus keskittyy edelleen suuriin kaupunkeihin, ja Helsingissä pitkäaikaisasunnottomien määrä kasvoi ensimmäistä kertaa vuoden 2020 jälkeen.

Kasvu näkyy erityisesti nuorten, naisten ja pitkäaikaisasunnottomien määrässä. Vuonna 2025 asunnottomia nuoria oli 761, ja alle 25-vuotiaiden asunnottomuus kasvoi lähes 40 prosenttia edellisvuodesta. Asunnottomia naisia oli 1 023, mikä on 24 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Ulkomaalaistaustaisten asunnottomien määrä kasvoi 22 prosenttia (966), ja heidän osuutensa kai-

Asunnottomuus Suomessa 2025

Varke: Asunnottomat 2025

- 4 579 yksinelävää asunnotonta (+ 20 %).
- Pitkäaikaisasunnottomia oli 1306 (+ 29 %).
- Ulkona, porrashuoneissa ja ensisuoissa yöpyi 758 ihmistä (+ 22%).
- Tilapäisesti sukulaisten tai tuttavien luona yöpyviä henkilöitä oli 2 945 (+ 24 %).
- Nuoria, alle 25-vuotiaita asunnottomia oli 761 (kasvua lähes 40 %).
- Asunnottomia naisia oli 1023 (+ 24 %).
- Ulkomaalaistaustaisia asunnottomia oli 966 (+ 22 %).
- Miehiä asunnottomuutta kokevista oli 3 556 (+ 19 %).
- Asunnottomia perheitä oli 68.
- Helsingissä oli 979 asunnotonta (+ 25 %).

kista yksinelävistä asunnottomista oli noin viidennes. Miehiä asunnottomuutta kokevista ihmisistä oli määrällisesti eniten: vuonna 2025 heitä oli 3 556, mikä on 19 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Suurin osa asunnottomista majoittuu tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona. Vuonna 2025 heitä oli 2 945, yli 500 enemmän kuin vuotta aiemmin.

– Piiloasunnottomuus jää usein tilastojen ulkopuolelle, koska ihmiset eivät ole palveluiden piirissä tai heidän asumisen epävarmuutensa ei näy rekistereissä, Lehtonen muistuttaa.

– Osa välttelee palveluja siksi, etteivät ne tunnu turvallisilta tai heidän tilanteeseensa sopivilta.

Pitkäaikaisasunnottomia oli 1 306, kasvua 28 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna. Myös niin sanottu katuasunnottomuus on kasvanut. Ulkona, porrashuoneissa ja ensisuoissa yöpyviä oli 758 henkilöä. Määrä on kasvanut suhteellisesti eniten pitkäaikaisasunnottomien keskuudessa.

Vailla vakinaista asuntoa ry:n omien havaintojen mukaan yhä useampi ihminen yöpyy julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa, autoissa ja tilapäisissä suojissa, ja ihmisten fyysinen ja psyykinen kunto on selvästi heikentynyt.

– Esimerkiksi Helsingissä hätämajoituspaikkoja on lisätty, ja niissä on ollut jopa pakkasöinä tilaa. Silti huolestuttavan moni jää palveluiden ulkopuolelle. Olisi syytä selvittää pikaisesti, mikä palveluissa tökkii: miksi ihmiset eivät hakeudu niihin tai eivät enää kykene ottamaan apua vastaan, Lehtonen pohtii.

Myös nälkä koskettaa yhä useampia Vva ry:n palveluissa kohdattuja, mukaan lukien asunnollisia ihmisiä, jotka joutuvat tinkimään monista muista perustarpeistaan saadakseen pidettyä katon päänsä päällä. Vva:n Vertais- ja vapaaehtoistoiminnakeskus Vepassa olevasta kävijöiden palvelupuhelimesta käydään soittamassa muun muassa sähköyhtiöihin, koska ei ole enää varaa maksaa asuntoonsa sähköä.

Ennaltaehkäisevien palvelujen, kuten asumisneuvonnan, heikentäminen uhkaa pahentaa tilannetta entisestään. Asumisneuvonta on todettu tehokkaaksi keinoksi ehkäistä häättöjä ja asunnot-

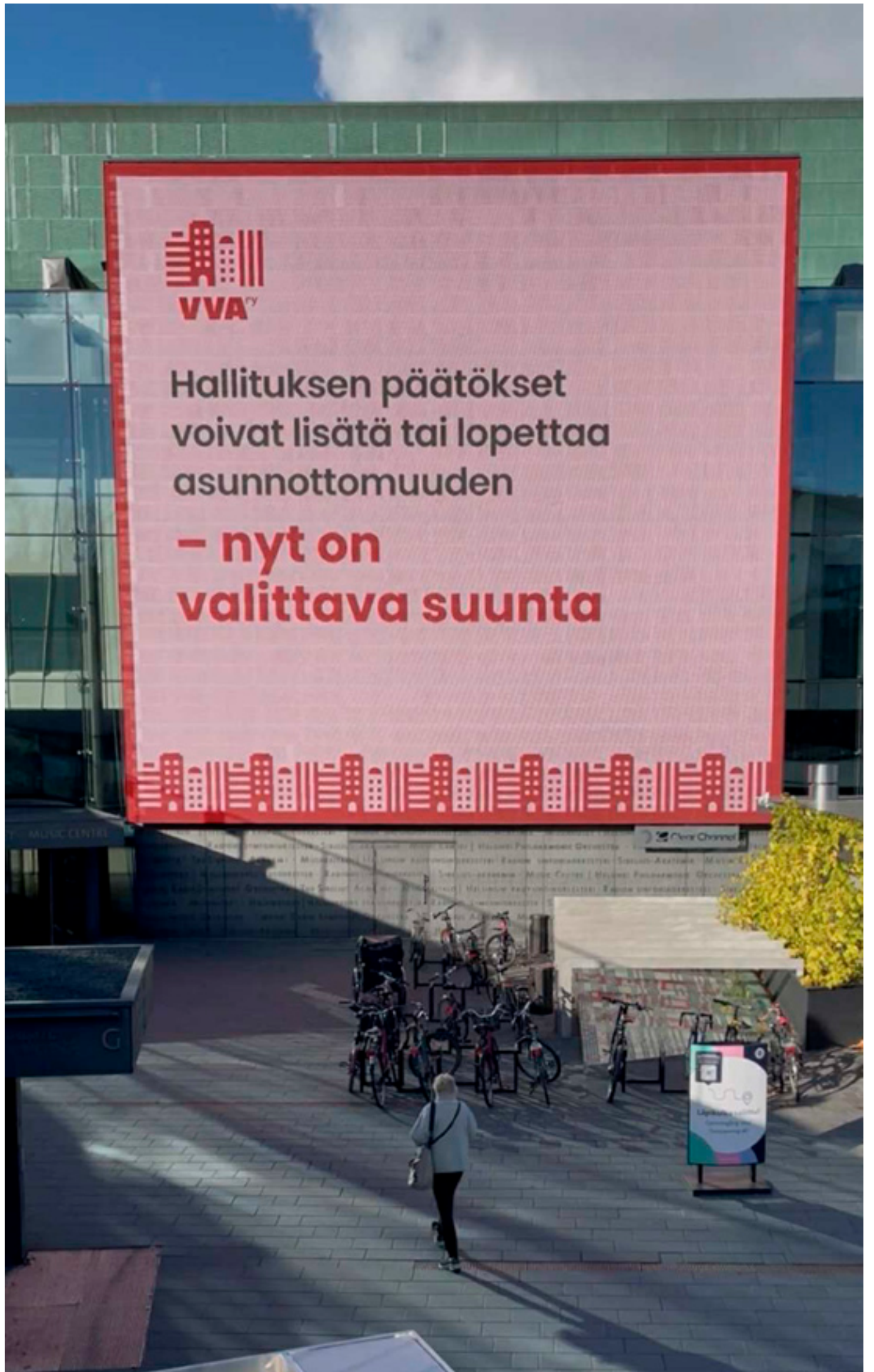
tomuutta, mutta siihen kohdistuvat leikkaukset vaarantavat palvelun saatavuuden ja hallituksen oman tavoitteen poistaa asunnottomuus.

Asunnottomuus ei ole yksilön epäonnistuminen vaan seurausta

poliittisista valinnoista. Se on inhimillisesti raskasta ja yhteiskunnalle kallista. Asunnottomuus voidaan edelleen poistaa Suomessa, mutta se edellyttää pitkäjänteistä ja vastuullista asunto- ja sosiaalipolitiikkaa, ennaltaehkäisevien palvelu-

jen vahvistamista sekä järjestöjen toimintaedellytysten turvaamista. Asunto on perusoikeus ja ihmisarvoisen elämän edellytys.

Teksti: Erja Morottaja

HELSINGIN KANSALAISTORILLA

Asunnottomien yö toi ihmiset yhteen kodin ja osallisuuden puolesta

Asunnottomien yön juontajana toiminut toimittaja-kirjailija Laura Friman oli Vva ry:n viimevuotinen kummi ja toi vuoden aikana oman arvokkaan panoksensa asunnottomuustyöhön.

Asunnottomien yö Kansalaistorilla muistutti teemalla ”Ei kotia, ei turvaa”, että koti on ihmisarvoisen elämän perusta ja turvallisuuden ydin. Pysyvän asunnon puuttuminen koskettaa koko yhteiskuntaa: osallisuus, luottamus ja turvallisuus syntyvät vain silloin, kun ketään ei jätetä ulkopuolelle, leimata tai syrjitä.

Asunnottomien yön Helsingin päätapahtumassa vieraili 2 489 ihmistä. Paikalla oli 38 asunnottomuuden ja sen lieveilmiöiden parissa työskentelevää toimijaa teltoilla sekä kaksi jalkautunutta toimijaa. Illan aikana syntyi lukuisia merkityksellisiä kohtaamisia, keskusteluja ja palveluohjausta. Kuultiin huolta ja epävarmuutta tulevaisuudesta, mutta myös toivoa ja onnistumisia: asun-

non saamia, hoitoon hakeutumisia, työharkkapaiikkoja, toipumista ja kokemuksia siitä, miten tärkeää on tulla kohdatuksi.

Yhdessä olemme <3

Kansalaistorilla esillä oli laaja joukko asunnottomuuden ja siihen liittyvien lieveilmiöiden parissa työskenteleviä järjestöjä ja toimijoita: Vailla vakinaista asuntoa ry, Supernovat-toiminta,

Tukikohta ry, Helsingin kaupunki (osallisuusyksikkö, yhteisötoiminta, ASTU, Sotepe, aikuis-ten sosiaalityö, talous- ja velkaneuvonta, sosiaali- ja potilasasias- vastaavapalvelut), Oikeuspalve- luvirasto, Suomen Romanifoor- rumi ry, Helsingin vieraskoti ry, Humana Oy, Sininauhasäätiö, Sini- nauha Oy ja Sininauha-konserni, A-klinikkasäätiö, Diakonissalaitos, Rinnekodit, Romano Missio, Suo- men Pelastusarmeijan Säätiö sr, Työttömien Keskusjärjestö ry, Kirkko Helsingissä, Luona Oy, Attendo Oy, Suoja-Pirtti ry, NAL Palvelut Oy, ASPA-säätiö, Pro-tuki- piste ry, Sateenkaari-ikkuna ry, Seta ry, RETS – Rikoksettoman elä- män tukisäätiö, Suur-Helsingin Valkonauha ry, Irti huumeista ry, Moniheli ry, Katto-toiminta sekä Kalliolan Settlementti ry.

Taidetta ja heittäytymistä

Lavalla nähtiin myös monipuoli- nen kattaus musiikkia ja taidetta: The Kippari Band, **Luisa**, Bobo- mobile, **Kakezi Usumi**, **Jaakko Kul- ta** sekä Suomen Lausujain liiton edustajat **Ella Pyhältö**, **Päivi Kangas** ja **Eero Enqvist**. Illan huipennuksena oli Asunnottomien yön toimijoiden karaoke- tempaus. Riemukas yhteislaulu osoitti, että osallisuus syntyy heittäytymisestä.

Asunnottomien yön juonta- jana toimi Vva ry:n viime vuoden kummi, toimittaja-kirjailija **Laura Friman**.

Perusoikeudet ei toteudu

Asunnottomien yöhön kuuluu olennaisena osana politiikka- paneeli. Keskustelemassa olivat kansanedustajat **Tiina Elo** (vihr.), **Mira Nieminen** (ps.), **Antti Kurvi- nen** (kesk.), **Minja Koskela** (vas.), **Henrik Vuornos** (kok.) sekä Hel- singin apulaispormestari **Johanna Laisaari** (sd.). Paneelissa olivat mukana myös Vva ry:n palvelu- päällikkö **Jussi Lehtonen** ja koke- musasiantuntija **Silja Leinonen**. Keskustelua johti Amnesty Inter- national Suomen asiantuntija **Mariko Sato**.

Paneelissa korostuivat kohtuu- hintaisen asumisen puute, tuki- leikkausten vaikutukset, matalan kynnyksen mielenterveys- ja päih- depalvelujen merkitys sekä pitkä- jänteinen, yli hallituskausien ulot- tuva asuntopolitiikka. Kokemus- asiantuntija Leinonen muistutti,

Helsingin Kansalaistorilla politiikkapaneelissa olivat kansanedustajat Tiina Elo (vihr.), Mira Nieminen (ps.), Antti Kurvinen (kesk.), Minja Koskela (vas.), Henrik Vuornos (kok.) ja apulaispormestari Johanna Laisaari (sd.) sekä Vailla vakinaista asuntoa ry:n palvelupäällikkö Jussi Lehtonen ja kokemusasiantuntija Silja Leinonen. Keskustelua veti Amnesty International Suomen osaston asiantuntija Mariko Sato.

ettei apua tarvitsevista saa kään- tää katsetta pois. Ilman kotia muut oikeudet eivät toteudu.

Ymmärrystä kahdessa sukupolvessa

Illan aikana jaettiin myös tunnus- tuksia. Vva ry:n Rohkea visio -pal- kinnon sai 9-vuotias **Atlas**, joka on osoittanut empatiaa ja nähnyt haavoittuvassa asemassa olevan ihmisen arvokkaana. Suoja-Pirtti ry:n Arska-palkinto myönnettiin pitkän linjan kansalaisaktivistille **Ilkka Taipaleelle** tunnustuksena hänen merkittävästä työstään asunnottomuuden parissa.

Tahtoa ja tekoja

Asunnottomien yö rakennettiin vapaaehtoisten, yhteistyökump- paneiden ja lahjoittajien voi- min. Tarjolla oli ruokaa ja kahvia, musiikkia, keskustelua ja turvalli- nen tila olla mukana. Asunnotto- mien yö on ennen kaikkea muistu- tus ja vetoisuus: asunto on perus- oikeus. Ratkaisut ovat olemassa. Nyt tarvitaan yhteistä tahtoa ja tekoja.

*Teksti: Erja Morottaja
Kuvat: Camilla Hanhirova,
A-klinikkasäätiö, Vva ry.*

*Tämä Asunnottomien yö oli
Valokuvaaja Camilla Hanhirovalle
jo kymmenes vapaaehtoistyössä.
Kiitos Camilla, että olet.*

Ympäristöministeri Sari Multala korosti puheessaan pitkäjänteisen asunto- politiikan merkitystä ja yhteistyötä, jolla voidaan varmistaa, ettei kukaan jää ilman kotia.

Vva ry:n viestintäpäällikkö Erja Morottaja luki Asunnottomien yön kansa- laisliikkeen toimijoiden kannanoton: Hallituksen päätökset voivat lisätä tai lopettaa asunnottomuuden. Nyt on valittava suunta.

Kippari Band

Luisa

Bobomobile

Kakezi Usumi

The Kippari Band, Luisa, Bobomobile, Kakezi Usumi, Jaakko Kulta sekä Suomen Lausujain Liiton edustaja Ella Pyhältö, Päivi Kangas ja Eero Enqvist veivät Asunnottomien yön yleisöä tunnelmasta toiseen.

Jaakko Kulta

Vva ry:n Sanapajassa vapaaehtoisena ollut Virpi Kätkä opasti Asunnottomien yön toimijoiden karaoketempauksessa yleisön yhteiseen CatCat-koreografiaan.

Suomen Lausujain Liiton Ella Pyhältö, Päivi Kangas ja Eero Enqvist

Asunnottomien yön toimijoiden karaoke

Virpi Kätkä ja Asunnottomien yön toimijat

Asunnottomien yön Helsingin päätapahtumaa koordinoi Vailla vakinaista asuntoa ry:llä osallisuuskoordinaattorina työskentelevä Maarit Kiprianoff, joka piti palikat upeasti kasassa.

Kimmo Karvonen, Sininauhasäätiön toimitusjohtaja, muistutti, että ennaltaehkäisevä ja inhimillinen tuki on sekä taloudellisesti että yhteiskunnallisesti kestävä.

Turvallisuuden ja vaikuttavuuden asiantuntija, entinen poliisi Jari Taponen toi esiin, miten turvattomuuden juuret löytyvät usein juuri asunnottomuudesta, ei siitä kärsivistä ihmisistä.

Setlementtiasuntojen asiakkuusjohtaja Katri Kaukinen muistutti puolestaan, että osallisuus ja yhteisö ovat kodin jatke, tärkeitä turvan lähteitä jokaiselle.

Vailla vakinaista asuntoa ry:n toiminnanjohtaja Sanna Tiivola korosti Rohkea visio -palkinnonjakopuheessaan haavoittuvassa asemassa olevan ihmisen arvoa ja oikeutta kunnioitukseen. "Kun lapsi katsoo maailmaa ilman ennakkoluuloja ja toimii sydämeästään, se koskettaa syvästi ja muistuttaa meitä siitä, että inhimillisuus ja toivo kuuluvat jokaiselle."

Amnesty International Suomen osaston asiantuntija Mariko Sato painotti puheessaan, että oikeus kotiin on osa ihmisoikeuksia, ei etuoikeus.

Helsingin kaupungin apulaispormestarit Maarit Vierunen ja Johanna Laisaari korostivat omista puheenvuoroistaan kaupungin roolia asunnottomuuden vähentämisessä ja yhteisön tukemisessa. Laisaari sytytti myös Asunnottomien yön tulet.

Bauer Media Outdoor ja Musiikkitalo antoivat mainosnäyttönsä käyttöön Asunnottomien yön ajaksi.

Suoja-Pirtti ry:n Arska-palkinto myönnettiin pitkän linjan kansalais-aktivistille Ilkka Taipaleelle.

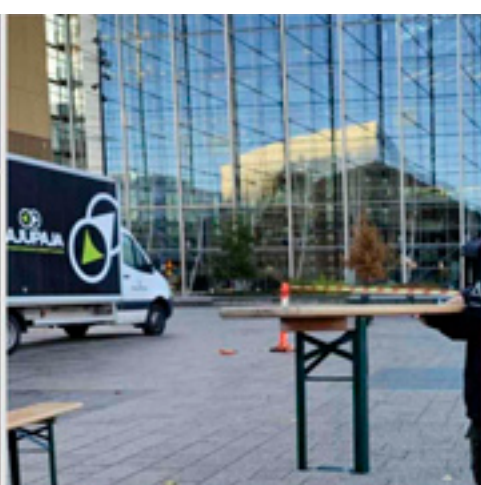

Vva ry:n Rohkea visio -palkinnon sai 9-vuotias Atlas.

Pelastusarmeijan, A-klinikkasäätiön ja Sininauhasäätiön yhteisellä soppatykilä kauhan varressa nähtiin poliitikkoja kuten Nita Austero (SDP), Mira Nieminen (PS), Shawn Huff (Vihr.), Antti Kurvinen (Kesk.), Henrik Vuornos (Kok.) ja Reetta Vanhanen (Vihr.).

Kiitos tapahtumaan erilaisia tuotteita lahjoittaneille kuten Villivedelle, Lumenelle, Orkla/Pandalle ja Bearded Villains Finlandille sekä Messukeskus/NoHo-ravintoloille aamiaissämpylöistä, joiden voimalla saatiin tapahtuma-alue rakennettua.

Kiitos ja kumarrus jälleen kerran Rajupajan huippuammattilaisille tapahtumarakentamisesta ja tekniikasta. Kiitos myös tapahtumassa auttaneille vapaaehtoisille.

Torilla ruokaa tarjosivat Pizzanpaistajat, jotka olivat varautuneet 1000 pitsaan (kaikki paistettiin) sekä Maikki x Mononen, jotka tarjosivat 500 annosta kotiruokaa.

Koti-ikävä kulki Eduskuntatalolle

Vva ry järjesti Asunnottomien yönä yhdessä Amnesty International Suomen osaston kanssa Koti-ikävä -mielenilmaisun, jossa vaadittiin päättäjiä toimimaan asunnottomuuden kasvun pysäyttämiseksi.

Koti-ikävä-mielenilmaisu kulki Mannerheimin aukiolta Eduskuntatalolle. Mukana oli noin 220 osallistujaa muistuttamassa, että asunto on ihmisen perusoikeus ja että asunnottomuuden kasvu Suomessa vaatii välittömiä poliittisia päätöksiä.

Mielenilmaus järjestettiin yhteistyössä Amnesty International Suomen osaston kanssa. Viesti oli ajankohtainen: Valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksen (Varke) tuoreen selvityksen mukaan asunnottomuus oli kasvanut Suomessa 20 prosenttia vuodesta 2024. Pitkäaikaisasunnottomuus oli lisääntynyt ensimmäistä kertaa viiteen vuoteen, ja erityisesti nuorten asunnottomuus oli kasvanut.

– Synkkä kehitys ei valitettavasti ollut yllätys. Asunnottomuus oli Suomessa akuutti ja paheneva ihmisoikeusongelma, totesi Amnestyn asiantuntija **Mariko Sato**.

Amnesty International julkaisi keväällä 2025 raportin, joka arvioi nykyisen leikkauspolitiikan heikentävän oikeutta riittävään asumiseen. Kuntien mukaan keskeisiä syitä kehitykseen olivat sosiaaliturvaleikkaukset sekä elin- ja asumiskustannusten nousu. Suomen pitkäaikainen menestys asunnottomuuden vähentämisessä on vaarassa jäädä historiaan.

Mielenosoituksessa näkyivät myös Koti-ikävä-lapaset, joita oli neulottu tapahtumaa varten eri puolilla Suomea. Lämmin kiitos kaikille osallistujille, lapasia neuloneille sekä lapasmallin suunnitelleelle **Jakke Pimiölle**.

Lapasten neulontaohjeet löydät sivulta 39.

Porin Asunnottomien yön merkkitulet sytyttivät Mia Behm ja Johnny-Kai Forssell.

Asunnottomien yö-tapahtuma sai väen liikkeelle Porissa EI KOTIA – EI TURVAA, TODETTIIN YHDESSÄ

Porin keskustassa, kivenheiton päässä kauppatorista, kuuluisan kävelykadun kupeessa sijaitsee tapahtuma-aukio jossa Asunnottomien yön illan ja yön kaikkinaiset esitykset ja paneelit saavat sijansa.

Hyvä, että tämä tapahtuma on tämmöisenä koleana syysiltana, täällä pimeässä kun hytistelee niin ymmärtää paremmin tämän asunnottomuuden teeman, sanoo tapahtumaan saapunut **Keijo**, 32 vuotta.

Kadun mieheksi esittäytyvä **Jaakko**, 48 vuotta, siteeraa Isoa Kirjaa, kun häneltä kysyy kokemuksia asunnottomuudesta.

– Minä olen öitsenyt kuin se raamatun Jaakoppi, pihalla pää kivellä. Asuntomarkkinoille mulla ei ole asiaa, vuokramarkkinoille vielä vähemmän. Syitä en lähde luettelemaan, mutta ensisuojaan multa vietiin uudet kengät jalasta. Nyt ei ole edes pankkikorttia millä nostaa pienet eläkkeet. Kavereitten nurkissa olen kiinnannut.

Kavereitten luona asumisen tuntee ja tietää **Katja Saraketo**, joka on Sininauhan matalan kynnöksen päiväkeskus Lissu Social Clubin työntekijä.

– Sohvasurffaajia meillä käy paljon. Asunnottomuuden eri tarinoita täällä kuulee päivittäin. Me työntekijät koetamme auttaa ja neuvoa ja viedä asioita eteenpäin. Ohjaamme myös kävijöitämme eteenpäin ja autamme erilaisissa yhteydenotoissa. Usein pelkkä kuunteleminenkin auttaa.

Yön teemat ja väki

Satakunnan Sininauhan toiminnanjohtajan Anu Louhelan ei ole tarvinnut huolestua tapahtumien kulusta. Asunnottomien yö -tapahtuma on ottanut paikansa ja muodostunut jokasyksyiseksi suuren yleisön, järjestöjen ja asunnottomien yhteiseksi tilaisuudeksi.

Nopeasti laskien tilaisuuteen osallistui noin 25 eri yhteisöä ja yritystä. Osa taloudellista tukea antaen, joku telttoja, tulipatoja, tuoleja lainaten, osa yhteisönsä toimintaa esitellen. Makka-

roita grillataan kuumaa kahvia ja mehua tarjoillaan.

Tilaisuuden päätyttyä saattoi osallistua kulkueeseen, jonka pääte piste on Porin vesitornin puistossa, jossa sopi myös yöpyä sinne pystytetyssä teltassa ja saada näin ollen konkreettisen tuntuman teltta-asumisesta.

Puhetta ja musiikkia

Asiaankuuluva paneeli muodostui tietäjistä ja tuntijoista. Kunnallinen asuntoneuvoja, SPR, Sininauha, sosiaalityöntekijä ja kaksi kokemusasiantuntijaa muodostivat aktiivisen keskustelijajoukon, jota johti juontaja, toimittaja **Laura Pullinen**.

Viihteestä, musiikista vastasi **Carlos-yhtye**.

Asunnottomien yön merkkitulet sytyttivät kokemusasiantuntija **Mia Behm** ja toimittaja **Johnny-Kai Forssell**.

Dekkarikirjailija tietää ja tuntee asunnottomuuden

Arttu Tuominen on palkittu ja kansainvälinen kirjailija, jonka teoksia on käännetty useille kielille. Tuomisella on tunnetusti

Lissu Social Clubin joukkoja johti yhdessä vapaaehtoisten kanssa **Katja Saraketo**.

Tapahtuman suojelija **Arttu Tuominen** ja juontaja **Laura Pullinen**.

sydäntä asunnottomuudelle ja hän sivuaa tätä kipeää aihetta myös dekkareissaan. Miltei suoraan Keski-Euroopan kiertueelta hän kiirehti avamaan Asunnottomien yö -tapahtuman. Varsinkin kun hänet on valittu tapahtuman kuniajäseneksi jo pari vuotta sitten.

– Asunnottomuus on helppo muuttaa kasvottomiksi taulukoiksi. Mutta jokaisen numeron takana on aito ihminen, jolla on nimi, kasvot ja tarina, sanoo Tuominen.

– Ihmisyys on sitä, että pysähdymme hetkeksi ja kuuntelemme, vaikka ei olisi sanoja. Ilman kotia ihminen on haavoittuvainen kaikessa. Terveystilassaan, toimeentulossaan, mahdollisuuksissaan tehdä työtä tai opiskella.

Tuominen kiitteli vuolaasti kaikkia tilaisuuteen osallistuneita.

– Antakaamme tälle illalle ja yölle rauha, lämpö ja toivo!

*Teksti: Johnny-Kai Forssell
Kuvat: Rasmus Forssell*

Päivää ja stand up -komiikkaa Hämeenlinnan vankilassa toteuttamassa olivat Aurora Vasama, Helena Pöllänen, Inka Valima ja Riikka Tuomi Supernovat-toiminnasta.

Stand upia Hämeenlinnan vankilaan NAURU KUULUU KAIKILLE

Hämeenlinnan vankilassa koettiin poikkeuksellinen kevätjuhla, kun koomikot nousivat lavalle stand up -show'n merkeissä. Supernovat-toiminnan Riikka Tuomi kertoo kokemuksistaan vankila-keikasta, jossa jännitys, ennakoluulot ja nauru kohtasivat, ja jossa komiikka osoitti voimansa yli kieli- ja muuriesteiden.

Hämeenlinnan vankilaan mentäessä tunnelma koomikoilla oli jännittynyt, sillä kukaan heistä ei ollut aiemmin käynyt vastaavassa paikassa. Tämä näkyi jo matkalla, kun keskustelu pyöri ennakkokäsitysten ja -luulojen ympärillä: millainen paikka Hämeenlinnan vankila oikein olisi. Monet mielikuvat eivät kuitenkaan pitäneet paikkaansa, ja sitä oli kiinnostavaa, ja paikoin myös hauskaa, seurata.

Itsekin pääsin lavalle, mikä oli

äärimmäisen jännittävää. Kädet tärisivät ja suu kuivui. Jännitys oli kova, ei vain omasta puolestani, vaan myös muiden koomikoiden, vaikka he ovatkin ammattikoomikoita. Nyt kyseessä oli kuitenkin niin sanotusti mun kohdeyleisö. Mielessä pyöri monta kysymystä: miten yleisö ottaa vastaan, naurattaako mun jutut, mikä toimii ja mikä ei? Myös koomikot pohtivat etukäteen, millaista vitsiä voi heittää ja miten ihmiset reagoivat.

Heitimme päivän aikana kaksi

keikkaa. Jos olisimme vetäneet vielä kolmannen, se olisi varmasti ollut vielä parempi, kun jännitys alkoi hälvetä. Päivän aikana apulaisjohtaja kuulutti myös saattavilla olevaa jäätelöä, mikä aiheutti valtavan huudon ja hurrauksen. Tämä oli monelle koomikolle uutta: miten niin sanotusti pienet asiat voivat tuottaa niin suurta iloa. Itselle itsestään selvät asiat eivät olleet sitä kaikille.

Koomikot tuntuivat yllättyneen siitä, kuinka avoin yleisö oli. Erityis-
maininta **Helena Pölläsel**le, joka veti lonkalta englanniksi. Setissä kuultiin lisäksi kolmea muutakin kieltä. Oli huikeaa seurata hänen heittäytymistään ja tapaa, jolla hän onnistui ottamaan kaikki huomioon. Oli myös hauskaa seurata niitä, jotka eivät puhuneet suomea: he reagoivat koomikoiden ilmeisiin ja eleisiin täysin vaiston-

varaisesti.

Kokonaisuudessaan päivä oli todella hieno, ja tämä tullaan varmasti toteuttamaan jossakin muodossa jossain vankilassa uudelleen. Sen huomasi myös myöhemmin syksyllä, kun Hämeenlinnan vankilan keskeisimmille yhteistyökumppaneille järjestetyillä vankimessuilla ihmiset, ja erityisesti ei-suomea puhuvat vangit, tunnistivat ja tulivat kyselemään:

”Oletko sä se koomikko?”

Stand up -päivä oli selvästi jäänyt ihmisten mieliin.

Koomikoiden viesti päivään osallistumisessa oli selkeä: komiikan kuuluu olla mahdollista kaikille. Nauru kuuluu ihan kaikille!

Teksti: Riikka Tuomi

Tuvalla Tonin arkeen vaihtelua toi Sanapaja-toiminta, joka on osa Vva:n osallisuustoimintaa. Koordinaattorina toimii Maarit Kiprianoff.

Nimi: Toni
Ikä: 36
Koulutus: kokki ja siivooja
Unelma: lämpö, hiekka ja mojito
Arvot: velat maksetaan aina, kaikkia kunnioitetaan ja autetaan jos pystytään

"Nyt mä saan päättää, mitä mä teen, mut mun pitää itse miettiä, mitä mä teen."

PITKÄ TIE OMAAN KOTIIN

Vuosien asunnottomuuden jälkeen Toni pääsi joulun alla avaamaan oman asuntonsa oven. Matka kadulta kotiin on ollut pitkä, ja nyt edessä on uudenlainen vapaus: mahdollisuus päättää itse, ja opetella samalla asumista, vastuuta ja arkea omien seinien sisällä.

Oma koti. Tonilla on ruokapöytä ja tuoli, mutta ei juuri muuta. Tyhjissä huoneissa kaikuu, katse ei tartu mihinkään. Vuosien asunnottomuuden jälkeen omaisuutta ei ole, sisustuselementeistä puhumattakaan.

Mutta tärkein on tässä, omat seinät, jotka rajaavat oman ja julkisen tilan. Oman kodin ja rappukäytävän. Oman tuvan, oman luvan.

– Joululahjoista parhain, sanoo Toni hymyillen.

Hän pääsi muuttamaan juuri ennen joulua. Fyysisesti muutto ei ollut vaikea, kun omaa tavaraa ei juuri ollut, mutta henkisesti matka oli pidempi.

Vapaus ja vastuu

Avaruus, ahdistuneisuus ja eksyneisyys. Niillä sanoin Toni kuvaa ensituntemuksia omassa kodissa.

– Avaruus liittyy tähän tyhjiin tilaan, Toni kertoo.

Asunnossa ei vielä ole mitään kodinomaista, mutta sisustus alkaa Kierrätyskeskuksesta heti kun tukirahat tulevat.

Kavereiden ja totutun asunto-

laelämän jättäminen on ollut haitteaa, jopa ahdistavaa.

Osasta Tuvan henkilökunnasta ja asukkaista on tullut Tonille ystäviä, joiden jättäminen kirpasi omaan kotiin muuttaessa

"Mulla on kaikki hyvin. Asunto, muija ja ystäviä."

– Tuvalla sai tukea ja siellä syntyi syviä ystävyyksiä, oli aina elämää ympärillä. Tuntui vähän orvolta jättää se kaikki taakse ja muuttaa täysin tuntemattomaan kaupunginosaan.

Entä eksyneisyys?

– Mä oon vähän niinku siinä välissä, että mä saan päättää mitä mä teen, mut mun pitää itse miettiä mitä mä teen." Vapauden myötä tulee vastuu, ja sitä pitää harjoitella.

– Mutta on tämä silti ihan parasta, otan iisisti ja uskon että hyvin tässä käy.

Oppia asumiseen

Tonilla on paljon kirittävää ja opittavaa itsenäisestä asumisesta.

– Mulla on taustalla kymmenen vuotta asunnottomuutta. Kävin kokeilemassa Hietsun majoitusta, mutta mielummin nukun ojassa

kuin siellä, Toni kertoo.

Takana on myös jaksoja sairaalassa ja kuntoutuksessa. Sieltä Toni pääsi vuosi sitten Vva:n Tupa-tilapäismajoitusyksikköön.

– Kadulta Tuvalle pääsy tuntui lottovoitolta. Oma huone, kaverit ympärillä ja ruokaakin sai.

Sosiaalisena ja joviaalana tyyppinä Toni sulahti Tuvalle mutkatomasti. Pasilassa sijaitsevassa tilapäismajoitusyksikössä on 51 huonetta, ja paikalla on aina henkilökuntaa.

Lähes kaikilla majoittujilla on mielenterveys- ja/tai päihdeongelmia.

– Purkurakennuksessa tuntuu olevan sisäilmaongelmia ja välillä asukkaita kohdellaan epäreilusti, Toni pohtii tilapäismajoituselämän epäkohtia.

– Ei ole kuitenkaan ikinä pelottanut, Toni kertoo.

– Mulla ei ole tarvetta heti suuttua, jos joku vähän tölväisee, ja kun itse suhtautuu rauhallisesti, niin siitä se tilannekin rauhoittuu.

Kaikki ihan hyvin

Toni tuumii, että isä kasvatti hänet hyvin.

– Isä opetti, että velat pitää maksaa. Ja että kaikkia ihmisiä tulee kunnioittaa, kunhan ne ei tee pahaa. Ja kolmantena, että auta aina jos pystyt, Toni kertoo.

– Näiden mukaan mä olen elänyt ja olen mun mielestä on mennyt hyvin. Aina heitän röökin jos vain voin, kerään sitten vaikka itse

"Isä kasvatti mut hyvin."

tumppeja.

Isän kuolema suisti Tonin päihdekierteeseen. Nykyään kuulu lähinnä keskikaljaa, joka Tonin mukaan auttaa ahdistuneisuuden paremmin kuin pillerit.

Ihmiset purkavat mielellään sydäntään Tonille.

– Kuuntelen ja tarjoilen viisauksiani, Toni myhäilee.

– Mutta en ota muiden murheista ylimääräistä taakkaa itseleni. Mulla on kaikki hyvin. Asunto, muija ja ystäviä.

Näiden lisäksi tärkeä hyvinvoinnin tekijä on kävely.

– Olen parhaimmillaan kävellyt yli 36 kilometriä päivässä. Se oli yli 13 tuntia dallausta. Siinä Keskuspuistossa vaeltaessa ehtii miettiä, Toni kertoo.

– Kävellessä ajatus kirkastuu: lopulta kaikki menee ihan hyvin.

Nyt Tonilla on edessä uuden kaupunginosan uudet kävelymaastot.

"Avaruus, ahdistuneisuus ja eksyneisyys"

*Teksti: Iina Merikallio
 Kuvat: Erja Morottaja ja Tonin Sanapaja-valokuvanäyttelystä*

Tilapäismajoitus- yksikkö Tupa

Mikä: pitkäaikaisasunnottomille suunnattu tilapäismajoitusyksikkö 51 hengelle Helsingin Pasilassa.

Miten: Tupaan ohjaututaan Hietaniemenkadun palvelukeskuksen kautta.

Mitä: Tupa-yksikössä majoittujat saavat oman lukollisen huoneen ja yksityisyyden. Jokaisessa huoneessa majoittuu yksi henkilö tai paris-kunta. Huoneissa ovat omat wc:t, jääkaappi-pakastimet sekä perus-kalustus petivaatteineen. Käytössä on myös yhteisiä tiloja keittomahdollisuuksineen.

Kenen: Helsingin kaupunki ostaa palvelun Vva ry:ltä, joka järjestää asukkaille sekä majoituksen että siihen liittyvän ympärivuorokautisen tuen. Helsingin kaupunki kilpailuttaa palvelun.

Mihin: Vva ry:n moniammatillinen henkilökunta pyrkii ohjaamaan tilapäisyksikköön tulijat kohti omaa pysyvää asumista.

Tilapäisasumisella tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 21§ mukaista tilapäistä asumista, jota järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Tilapäistä asu-misratkaisua tarjotaan ensisijaisesti ihmisille, joilla on haasteita elämäntilanteissa eikä asuminen suju itsenäisesti. Tyypillisiä haas-teita, jotka heikentävät elämän-hallintaa ovat esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmat.

Sanapaja

Vva ry:n Sanapaja on vuonna 2023 perustettu vapaaehtoisvoimin toimiva luovan toiminnan yhteisö. Toiminta on pääasiassa vapaamuotoista, ohjattua luovaa kirjoittamista.

Vva ry:n Sanapaja-toiminnan Kevät kaduilla -näyttely kokosi yhteen Tupa-tilapäismajoitusyksikön majoittujien ottamia valokuvia kevään 2025 aikana. Majoittujille annettiin aiheeksi taltioida arkeaan ja asioita, jotka kesän lähestyessä ilahduttavat.

Näyttely oli heinäkuun alussa esillä Katugalleria Mutterissa.

**Toni osallistui Sanapajan valoku-
vanäyttelyyn viereisillä kuvilla.**

Ainekset:

500 g vehnä jauhoja
7 g kuivahiivaa
2,5 dl kädenlämpöistä vettä
1 dl oliiviöljyä
2+1 tl suolaa

Päälle oliiveja, aurinkokuivattua tai tuoreita kirsikkatomaatteja, tuoretta timjamia ja karkeaa suolaa

Valmistusohjeet:

1. Laita jauhot ja kuivahiiva yleiskoneen kulhoon ja kiinnitä yleiskoneeseen taikinakoukku. Sekoita 20 sekuntia nopeudella 1, kunnes kuivat aineet ovat hyvin sekoittuneet.

2. Lisää vesi, 0,75 dl oliiviöljyä ja suola. Vaivaa 4 minuuttia nopeudella 2. Vaivaa taikinaa käsin vielä 1 minuutti. Muodosta taikinasta pallo, sivele se oliiviöljyllä ja peitä taikina kostealla liinalla. Anna nousta 1 tunti.

3. Kaulitse taikina 1 cm paksuiseksi levyksi. Siirrä se oliiviöljyllä voidellulle uunipellille. Leikkaa pois ylimääräinen reuna, jos tarpeen. Peitä kostealla liinalla ja anna taikinan levätä vielä 30 minuuttia.

Tee sormillasi taikinaan kuoppia. Laita focaccian päälle mieluisia kivettömiä oliiveja, aurinkokuivattua tomaattia tai tuoreita kirsikkatomaatteja, tuoretta timjamia ja ripottele päälle noin teelusikallinen karkeaa merisuolaa. Pirskottele päälle vielä loput oliiviöljystä.

4. Paista 20 minuuttia 250-asteisessä esilämmitetyssä uunissa.

FOCACCIAA KAIKELLE KANSALLE

Vegan keittiössä ei hifistellä turhaan, mutta hyvää siellä kyllä tehdään, sydämellä ja joskus ihan kunnon konevoimallakin. Tällä kertaa inspiraatio leimahti, kun Banijay Finland lahjoitti Vailla vakinaista asuntoa ry:lle MasterChef-keittiöstä tuttuja laitteita. Kun Wilfan yleiskone hyrähti käyntiin, vapaaehtoistyöntekijämme **Ilkka** totesi, että nyt muuten leivotaan jotakin, mikä jakaa hyvää mieltä kauemmaskin kuin keittiön pöydän ääreen.

Ja kas, syntyi focaccia.

Focaccia on italialainen, kuohkea ja mehevä leipä, vähän kuin pitsan ja sämpylän hyväntuulinen serkku. Siinä on rapea pinta, pehmeä sisus ja sormilla painellut kuopat, joihin oliiviöljy ja suola asettuvat asumaan, aivan niin kuin ihmistenkin soisi löytävän oman turvallisen paikkansa.

Uunituoreen leipäsen päälle voi heittää sitä, mitä kaapista tai mielikuvituksesta löytyy: oliiveja, tomaatteja, yrttejä. Ei se oo niin nuukaa, kunhan on lämmintä ajatusta mukana.

Tämä focaccia syntyy Vegan keittiön hengessä: jaettavaksi, nautittavaksi ja niin, että jokainen saa palasen. Vegan hengessä Ilkka myös jakaa reseptinsä Asukin lukijoille.

Kokeile kotona, tarjoa kaverille, ja totea tyytyväisenä: kyllä myö männöö, kun on leipää pöyässä!

Hyvvöö leipomista ja parempoo mieltä!

*Teksti ja kuvat: Erja Morottaja
 Resepti: Ilkka Laakkonen*

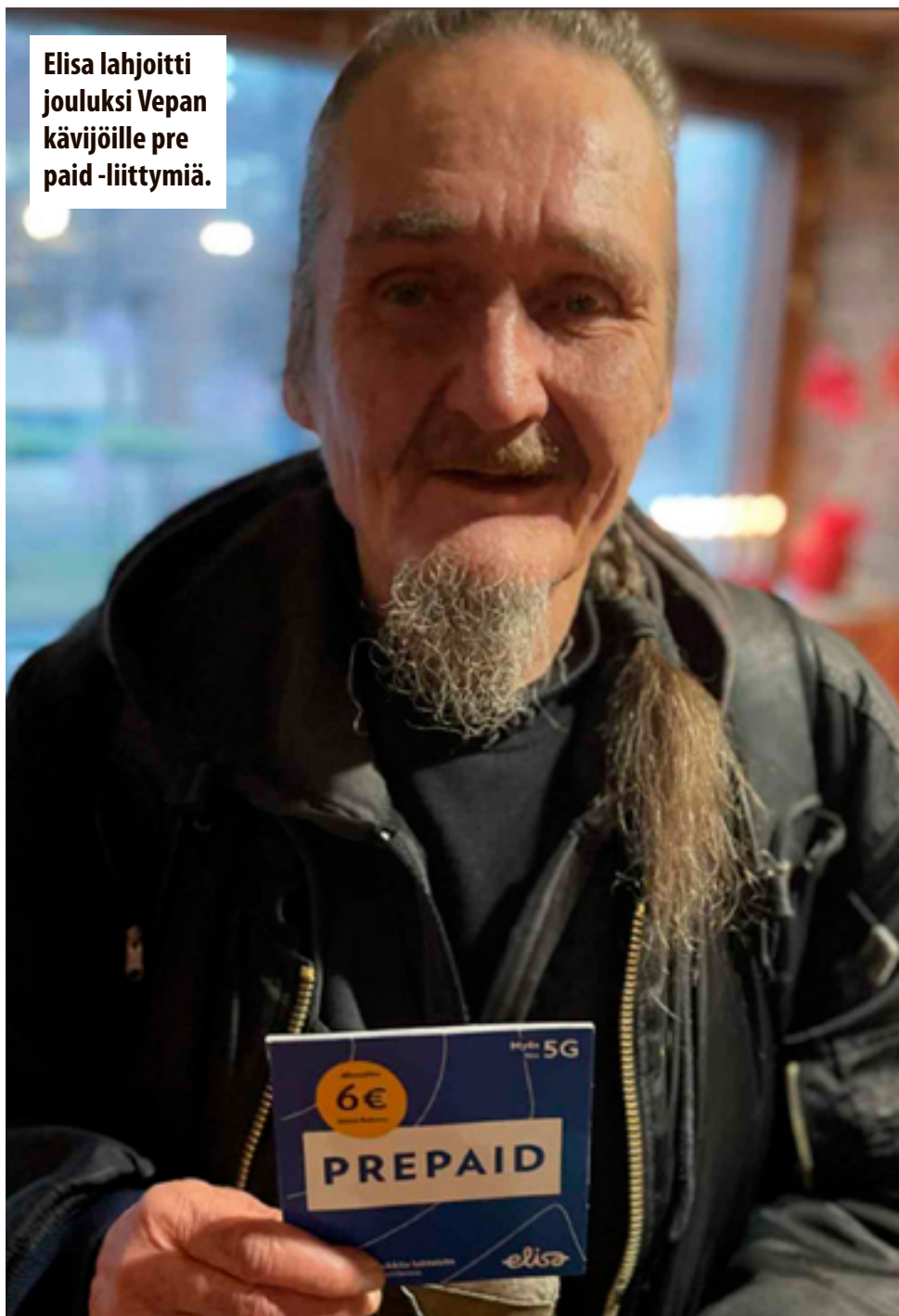

Oona Blom suoritti opintoihinsa liittyvää työharjoittelujaksoaan Vepassa syksyllä 2025.

**VEPA ON JÄNNÄ PAIKKA –
ja liiankin tarpeellinen**

Elisa lahjoitti
jouluksi Vepan
kävijöille pre
paid -liittymiä.

Ernest käy vapaaehtoisena parturoimassa
kävijöiden hiuksia.

Millaista on arki paikassa, jossa turva, kaaos ja inhimillisyys elävät rinta rinnan? Työharjoittelussa Vepassa ollut mielenterveys- ja päihdetyön opiskelija kuvaa kirjoituksessaan päiväkeskusmaisesta paikasta, joka on monille elinehto, ja samalla karu peili sille, kun yhteiskunnan turverkot eivät enää kannaa.

Pelottava huuto ja ryske kantautuu viereisestä huoneesta. Jotkut kinaavat, sitten rääkyvät, ohjaajat mylvivät takaisin. Jonkinlainen tilanne on päällä. Vaikka olen kaukana rähäkästä, adrenaliini ryöpsähtää, sydän alkaa hakata. Myöhemmin kuulen, että metakka syntyi, kun yksi kävijöistä, jolla omista syistään oli erityisen huono päivä, herjasi Vepan ohjaajia. Muut ponkaisivat pystyyn ja jahtasivat häntä kadulle asti. Tilanne raukesi vasta, kun ohjaaja juoksi perään karjuen: "Kaikki, jotka käyttäytyvät noin, rajataan viikoksi!" Rajaminen merkitsee, että siksi aikaa

Vepaan ei ole tulemista. Raivosunut joukko pysähtyi niille sijoilleen ja lampsi takaisin.

Tilanne herätti monenlaisia ajatuksia minussa, mielenterveys- ja päihdetyön opiskelijassa, jolla oli etuoikeus viettää jokunen viikko harjoittelijana Vepassa, Vva ry:n päiväkeskuksessa. Ensinnäkin kävijät ovat lojaaleja.

Kävijöiden lojaalius kertoo Vepan merkityksestä

Vepa on yksi Vva ry:n tuottamista palveluista. Vva ry eli Vailla vakainaista asuntoa ry puolestaan perustettiin lähes 40 vuotta sitten. Perustajat olivat itse asunnot-

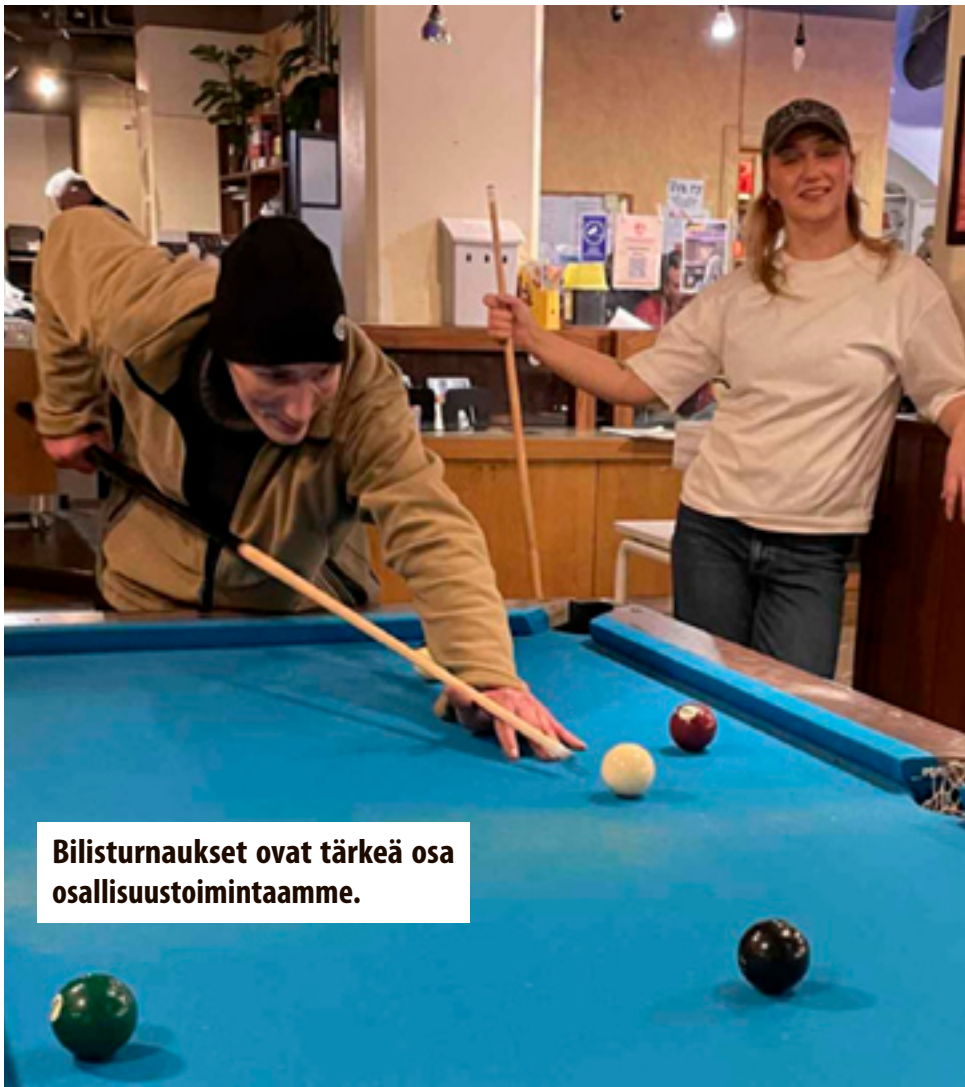
tomia ihmisiä, jotka päättivät ryhtyä toimimaan muidenkin vailla asuntoa olevien puolesta. Ajan mittaan Vva ry on ollut edelläkävijänä monessa. Järjestö on toiminut mm. työparimallin, Asunto ensin -mallin, vertaistyon ja kokemusasiantuntijuuden pioneerina. Järjestöllä on laaja kattaus erilaisia palveluja ja toimintaa. On liikkuva tuki, on öisin autolla kiertävä etsivän työn yksikkö Yökiitäjä, on talviaikaan toimiva Yökeskus Kalkkers, on pitkäaikaisasunnottomien asumisyksikkö Sällikoti ja tilapäismajoitusyksikkö Tupa, on Asunnottomien yö jne.

Alkusyksyllä Vepa on auki aamuyhdeksästä iltaseitsemään neljänä päivänä viikossa, torstaisin on ruoan jälkeen kokoustauko ja illaksi taas avataan. Marraskuusta lähtien tiloissa toimii öisin yökahvila Kalkkers. Aamupala on heti avaamisaikaan, ruoka kahdelta iltapäivällä. Kaikki on vähän kulu- nutta, moni kiinteistötekniinen asia rempsallaan, niin kuin purkamistaan odottavassa talossa sopii

odottaa, mutta silti homma toimii. Ohjaajat ja kävijät panevat sen toimimaan. Vepan ohjaajina työskentelee neljä vertaista, jotka ovat työn sankareita.

Vepan palvelut ovat niin moninaiset, ettei kaikkia pysty edes luettelemaan. Ruoan lisäksi kävijöille tarjotaan mm. vaatteita ja kenkiä, hammasharjoja ja -tahnaa ja muita hygieniatuotteita, latureita, kirjoja, makuupusseja, kasseja, reppuja, kengännauhoja, vöitä, laastareita, palveluohjausta, keskusteluapua, mahdollisuus soittaa asiointipuheluita, täyttää sähköisiä kaavakkeita Vepan laitteilla ja ohjaajan avustamana ja ladata omia laitteitaan, käänösapua, vertaisapua, yhteiskunnan järjestelmien selittämistä ja koko elämän kirjon edestä erilaista neuvontaa ja henkistä tukea. Kahvikanisteri on kuumana aamusta iltaan. Suurin osa ruoasta ja tavaraa saadaan lahjoituksina. Kaikki on maksutonta. Joskus joudutaan tarjoamaan myös eioota.

Monet kävijöistä tulevat päi-

Bilisturnaukset ovat tärkeä osa osallisuustoimintaamme.

Kerran päivässä tarjottava lämmin ateria auttaa arjessa jaksamiseen.

vittäin. Vepassa he ovat suojassa. Entisen lounasravintolan nuhjaantunut sali pitkin pöytineen ja lepotila sohvineen ovat heidän olohuoneensa, surullinen kodin korvike mutta silti käsittämättömän arvokas. Vepassa käy paljon ihmisiä, joiden elämä on solmussa ja jotka ovat aivan sekaisin ja ajoittain varmasti epätoivoisia. Silti he käyttäytyvät enimmäkseen rauhallisesti ja kohteliaasti, sanoisin jopa, että ystävällisemmin kuin monet heistä, joilla on asiat mallillaan. Vaikka yhdellä jos toisella kävijällä on ajoittain kahnausta ohjaajien kanssa, tosipaikan tulen heitä puolustetaan joukolla, niin kuin mainittu tapaus osoitti.

Kaupungin tekemä sosiaalityö kaipaa resursseja

Kaikilla Vepan kävijöille ei ole mielenterveyden haasteita eivätkä he käytä päihteitä. Monella kuitenkin on ja moni käyttää. Vepasta käsin katsoen on päivänselvää, että kaupungin tekemässä sosiaalityössä on parantamista.

Vepassa ei kysellä kävijöiden diagnooseja eikä henkilötietoja; viranomaisasiointia lukuun ottamatta kävijät kirjataan etunimellä tai vaikka nimimerkillä. Kävijöitä ei leimata. Ei ajatella, että syyttököön itseään ahdingostaan, niin kuin monessa muussa ympäristössä. Psykykkisesti oireilevien ja

päihdesairaiden syrjivä ja leimaava kohtelu on Suomessa tavallista. Syyllistäjiä löytyy niin viranomaisista kuin lääkäreistä, heistä, joiden kuuluisi auttaa. Vaitän, että meillä ja muuallakin mielenterveyshäiriöiden ja päihdesairauksien ymmärtäminen ja hoito ovat vielä lapsenkengissä. Altistavia tekijöitä ei tunneta, traumatietoisuus on olematonta.

Mielenterveyshäiriöt ovat sairauksia siinä missä kehon sairaudetkin. Kukaan meistä ei ole niille immuuni. Silti alttiimpia ovat ne, jotka ovat elämässään jo kokeneet enemmän kolhuja kuin kenenkään kuuluisi joutua kestävänsä. Tällaisia tilastoja ei Vepasta tehdä, mutta arvaan, että lastensuojelun asiakkaina lapsuutensa ja nuoruutensa viettäneet ovat kävijäkunnassa ylliedustettuina. He, joita on potkittu päähän lapsesta asti, kuvaannollisesti, joskus kirjaimellisesti, ansaitsevat kaiken avun, minkä yhteiskunta voi antaa. Tällä hetkellä tuo apu vain on kovin vähäistä. Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ei toteudu. Mielenterveysongelmat pyritään ratkaisemaan lääkkeillä. Joissain mielen sairauksissa lääkkeet ovat välttämättömiä, joissain se huonoin mutta halvin ratkaisu. Monet lääkittävät itse itseään päihteillä. Vepaan hekin ovat tervetulleita.

Vuosikymmenen vaihteessa

korona piinasi ihmiskuntaa – Vepa tarjosi ruokaa, suojaa ja palveluja. Viime vuosina muuntohuume on levinnyt kaupungin päihdemaailmassa kulovalkean tavoin – Vepa on tarjonnut ruokaa, suojaa ja palveluja. Tänä vuonna ADHD- ja psykoosilääkkeiden saatavuusongelmat uhkaavat suistaa ison joukon ihmisiä painajaiseen – Vepa tarjoaa ruokaa, suojaa ja palveluja. Vepassa on sekä työntekijöillä että kävijöillä paljon tietoa ja kokemusta siitä, miten sinnitellään.

Kolmannen sektorin rahoitus on turvattava

Harjoitteluni alussa kävijä kertoi minulle, että sosiaalityöntekijä päivystää Vepassa arkisin, omassa huoneessaan. Hämmästelini tällaista järjestelyä kansalaisjärjestön pyörittämässä paikassa, eikä väite totta ollutkaan. Kaupungin asumisen tuen ja aikuisosiaalityön työntekijät kyllä jalkautuvat Vepaan aika ajoin tarjoamaan kävijöille apuaan, samoin kuin monet muut toimijat. Nuo kävijän tarkoittamat ammattiauttajat ovat Vailla vakinaista asuntoa ry:n omaa väkeä, asumisneuvoja ja vieraskielisten neuvoja. Monet tukeutuvat heihin ja luulevat heitä kaupungin sosiaalityöntekijöiksi. He ovat paikalla, he ottavat vastaan myös ilman ajanvarausta, kun pystyvät, ja heillä on aikaa

silloinkin, kun ei oikeastaan olisi. He eivät auta ainoastaan helsinkiläisiä, vaan heille soitellaan eri puolilta Suomea. Kaupunkien ja hyvinvointialueiden kuormittuneet sosiaalityöntekijät ohjaavat omia asiakkaitaan heidän juttusilleen.

Onko se oikein? Ei, mutta monelle he ovat varmasti olleet pelastus, joka auttoi katkaisemaan kurjuuden kierteen. On oikein, että ihmisiä autetaan. Väärin on se, että sosiaalitoimella on siihen riittämättömät resurssit ja ehkäpä myös riittämätön ymmärrys ja osaaminen.

Asunnottomien määrä ei ole vähenemässä. Hallituksen tekemien tukileikkausten myötä se on päinvastoin kääntynyt kasvuun. Samaan aikaan hallitus näyttää uskovansa, että kolmannen sektorin toimintaa voitaisiin pyörittää vaikkapa vapaaehtoisvoimin. Päättäjille itselleen voisi tehdä hyvää tulla kuukaudeksi Vepaan harjoittelemaan erilaista osaamista. Jos järjestöt lakkaisivat auttamasta, olisimme lirissä, ihan kaikki. Lopuksi on otettava puheeksi vielä asia, joka Vva ry:n työssä on hyvin olennainen.

Asunnottomuuden moninaisuus

Pelottava huuto ja ryske kantautuu viereisestä huoneesta. Vie-

Vertaisuus on Vepan vahvuus

ressäni istuva nainen säpsähtää ja katsoo minua ja asumisneuvoojaa pelästyneen näköisenä. Hän varmasti ihmettelee, millaiseen paikkaan hänet oikein on ohjattu. Hänen elämänsä on järjestyksessä, mutta vuokra-asuntoa ei vain löydy. Liekö kyse ennakko-luuloista, jälleen kerran. Hän on asunut Suomessa kymmeniä vuosia, on kolme tutkintoa ja oma yrittäjä. Hän ojentaa meille käyntikorttinsa.

Hän ei ole tyypillinen asunnoton, eikä tyypillistä asunnottomasta ihmistä olekaan. Asunnottomuuteen on lukemattomia

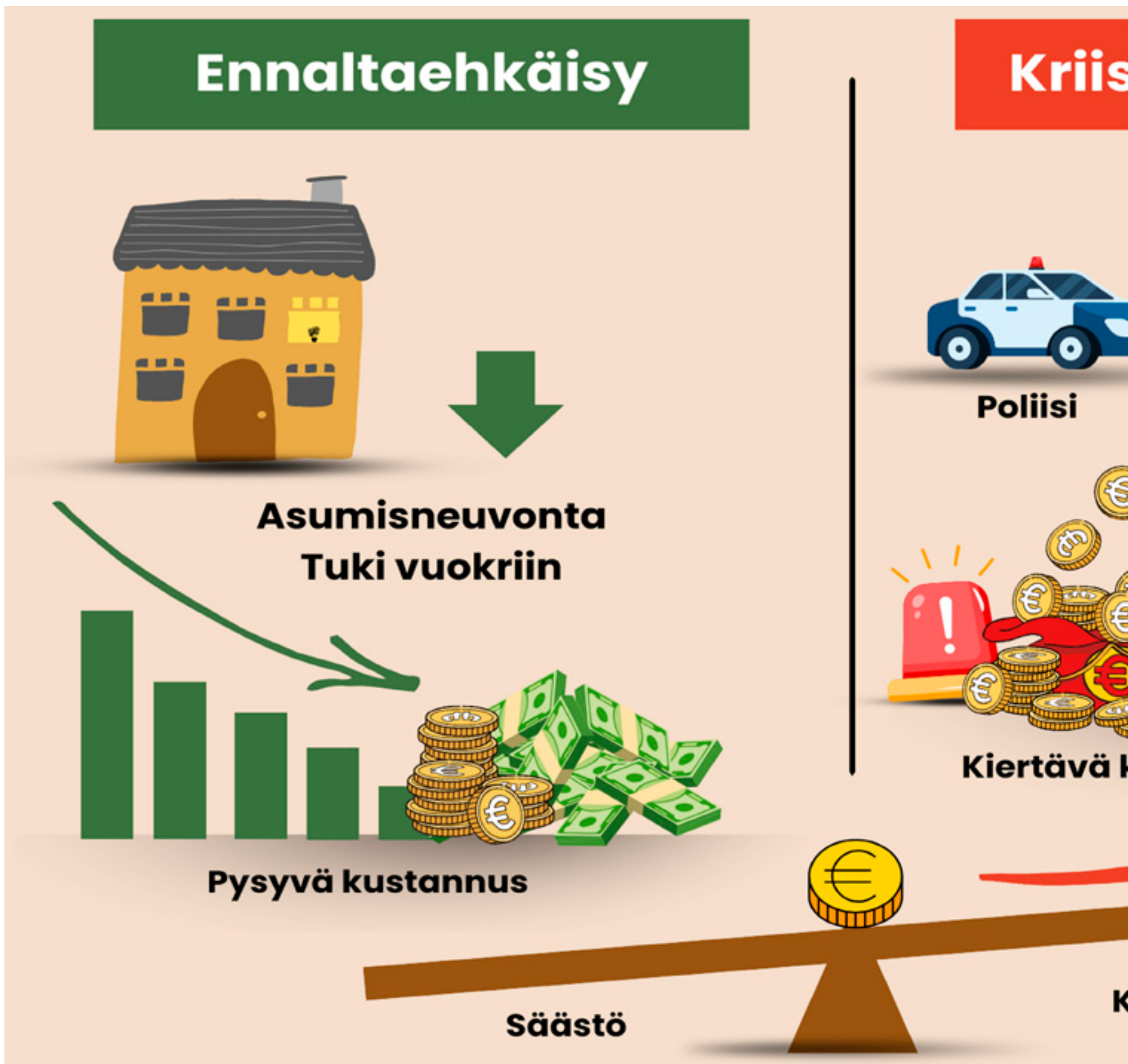
syitä, ja elämä voi jakaa asunnottomuuteen johtavan iskun kenelle hyvänsä. Voi joutua työttömäksi, menettää omaisuutensa ja ajautua talousahdinkoon, voi sairastua tai vammautua, voi kohdata ennakkoluuloja, kokea avioeron, läheisen kuoleman tai muun menetyksen, joka suistaa elämän raitteiltaan, voi joutua vaihtamaan paikkakuntaa opintojen takia tai työn perässä, ja niin edelleen. Kun luisuu alamäkeen, on vaikea pitää kiinni asioista, jotka sitovat meidät tähän suomalaiseen yhteiskuntaan. Hätmajoituksessa yöpyvän puhelin saatetaan varastaa tois-

tuvasti, ja jos uutta ei ole varaa ostaa, ei voi enää maksaa laskuja, ei kirjautua viranomaispalveluihin, ei käyttää niitä kymmeniä sovelluksia, joilla meidän odotetaan pyörittävän arkeamme, ei googlailla tietoa auttavista tahoista, ei edes soittaa kenellekään. Miten itse pärjäisit?

Kun ihmiset kysyvät, millaista siellä Vepassa on, vastaan heille, että se on jännä paikka. En pysty vastaamaan tyhjentävästi, enkä halua antaa liian yksipuolista kuvaa. Vepassa sattuu ja tapahtuu, enimmäkseen todella hyviä asioita. Se on paikka, jollaisille on

liikaakin tarvetta ja joita on tuettava riittävästi, kunnes meillä ehkä joskus paremman tulevaisuuden koittaessa on keinot, resurssit ja viisaus ratkaista asunnottomuuden ja syrjäytymisen taustalla olevat ongelmat.

Teksti: Oona Blom, StadinAO:n mielenterveys- ja päihdetyön opiskelija, joka suoritti työssäoppimisjaksoaan Vepassa syksyllä 2025

ASUNNOTTOMUUDEN VÄHENTÄMINEN ON **SÄÄSTÖTOIMI**, EI **LISÄMENO**

Julkisessa keskustelussa asunnottomuus esitetään usein moraalikysymyksenä. Puhutaan ihmisarvosta, hädästä ja heikoimmista. Ne ovat tärkeitä lähtökohtia, mutta budjettipäätöksissä ratkaisee myös taloudellinen vaikutus. Silloin kysymys ei ole, onko oikein auttaa, vaan

mikä tulee kalliimmaksi: auttaminen vai auttamatta jättäminen?

Asunnottomuuden kohdalla vastaus on poikkeuksellisen selkeä.

Katu ei ole nollakustannus
Yksi sitkeimmistä harhaluuloista

on, että palveluista leikkaaminen säästää rahaa. Asunnottomuudessa näin ei tapahdu. Kulut eivät poistu vaan ne siirtyvät.

Kun ihminen menettää asuntonsa, hän ei katoa järjestelmästä. Hän siirtyy toiseen, paljon kalliimpaan järjestelmään:

- poliisin hälytystehtäviin

- päivystyspoliklinikoille
- päihdekatkaisuihin
- poliisin kiinniottoihin, säilytystiloihin ja tutkintavankeuteen
- lyhyisiin sairaalajaksoihin
- hätämajoitukseen

Tämä on hallinnollisesti hajautunut kustannus. Yksittäisi-

Kustannukset

Päivystys

Vankeus

kustannus

Kasvavat menot

nen momentti pienenee, mutta kokonaislasku kasvaa.

Asunto on julkiselle taloudelle ennaltaehkäisevä kustannus. Pieni varhainen panostus estää moninkertaiset korjaavat, kriisipalvelujen kaltaiset menot myöhemmin.

Kalleinta on ennustettava kriisi

Asunnottomuus ei ole satunnainen ilmiö vaan hyvin ennustettavissa oleva tapahtumaketju.

Useimmiten sitä edeltävät:

- vuokravelka
- etuuksien katkeaminen
- päihde- tai mielenterveysjakso

• asioinnin katkeaminen palveluihin

Taloudellisesta näkökulmasta kyse ei siis ole sosiaalipalvelusta vaan riskienhallinnasta. Julkinen talous maksaa joka tapauksessa. Kysymys on vain hinnasta ja siitä, mille hallinnonalalle lasku päättyy.

Kun asunto menetetään, kustannukset jakautuvat nopeasti usealle budjettimomentille:

- Hyvinvointialue: päivystyskäynnit, katkaisuhoidot, lyhyet sairaalajaksot, kriisipalvelut
- Sisäministeriön hallinnonala: poliisin hälytystehtävät, kiinniotot ja säilytys

- Oikeusjärjestelmä: sakot, tutkintavankeus ja rangaistusten täytäntöönpano
- Kunta: hätämajoitus, tilapäinen majoittaminen, ympäristö- ja järjestyshäiriöiden hallinta
- Kela / valtio: toistuvat etuus-käsittelyt, maksusitoumukset ja väliaikainen toimeentulotuki

Yksittäinen palvelu voi näyttää halvalta, mutta ilman asuntoa sama ihminen palaa järjestelmään yhä uudelleen. Syntyy kiertävä kustannus. Lasku ei katoa vaan se siirtyy viranomaiselta toiselle.

Asunto katkaisee tämän kierteen. Siksi kyse ei ole siitä, syntyykö menoja vaan siitä, maksetaanko pieni, ennakoitava asumisen kustannus vai usean viranomaisen jakama, jatkuva kriisikustannus.

Turvallisuus syntyy asumisesta

Asunnottomuuden vaikutus näkyy nopeasti myös turvallisuudessa. Ei siksi, että asunnottomat ihmiset olisivat rikollisia vaan siksi, että ilman asuntoa kaikki elämä tapahtuu julkisessa tilassa.

Julkinen tila ei ole suunniteltu asumiseen. Siksi siellä pidempi oleskelu tuottaa väistämättä:

- häiriöilmoituksia
- vartiointia
- poliisitehtäviä
- ensihoidon käyntejä

Kun ihminen asuu omassa asunnossaan, nämä kulut katoavat lähes kokonaan yhdestä syystä: ongelmat siirtyvät yksityiseen tilaan, jossa niitä voidaan hoitaa suunnitelmallisesti.

Siksi asuminen ei ole vain sosiaalipolitiikkaa. Se on myös sisäisen turvallisuuden infrastruktuuria.

Julkisen talouden näkökulma: kertainvestointi vs. kiertävä lasku

Asunnottomuus on taloudellisesti poikkeuksellinen ilmiö, koska sen kustannukset ovat pysyviä ja toistuvia. Sama ihminen voi näkyä vuosien ajan:

- päivystyksessä
- poliisin rekisterissä
- sosiaalipäivystyksessä
- lyhytaikaisessa majoituksessa

Ilman pysyvää ratkaisua lasku kiertää viranomaiselta toiselle. Pysyvä asumisratkaisu, johon ihminen saa tarvittaessa myös tuen (asunto ensin -malli) katkaisee kierron.

Siksi asunnottomuuden vähen-

täminen muistuttaa enemmän velan poismaksua kuin uutta menoa. Ensimmäinen kustannus on näkyvä, mutta sen jälkeen menovirta lakkaa.

Miksi ennaltaehkäisy on kaikkein halvin vaihtoehto

Halvin asunnoton on se, josta ei koskaan tullut asunnotonta. Häätöjen ehkäisy, asumisneuvonta ja varhainen tuki näyttävät budjetissa pieniltä riveiltä. Silti ne ratkaisevat suurimman osan kustannuksista, koska jokainen estetty asunnottomuus katkaisee vuosia kestävän palveluketjun.

Taloudellisesti tarkasteltuna ennaltaehkäisy ei ole hyvinvointipolitiikkaa vaan kustannusten estämistä.

Valinta ei ole säästöjen ja auttamisen välillä

Päätöksenteossa asunnottomuus esitetään usein menona, josta voidaan kiristää. Todellisuudessa vaihtoehdot ovat:

1. maksetaan pieni ennakoiva kustannus asumisesta
2. maksetaan suuri, jatkuva kustannus kriiseistä

Kysymys ei siis ole siitä, käytetäänkö rahaa vaan siitä, käytetäänkö sitä järkevästi.

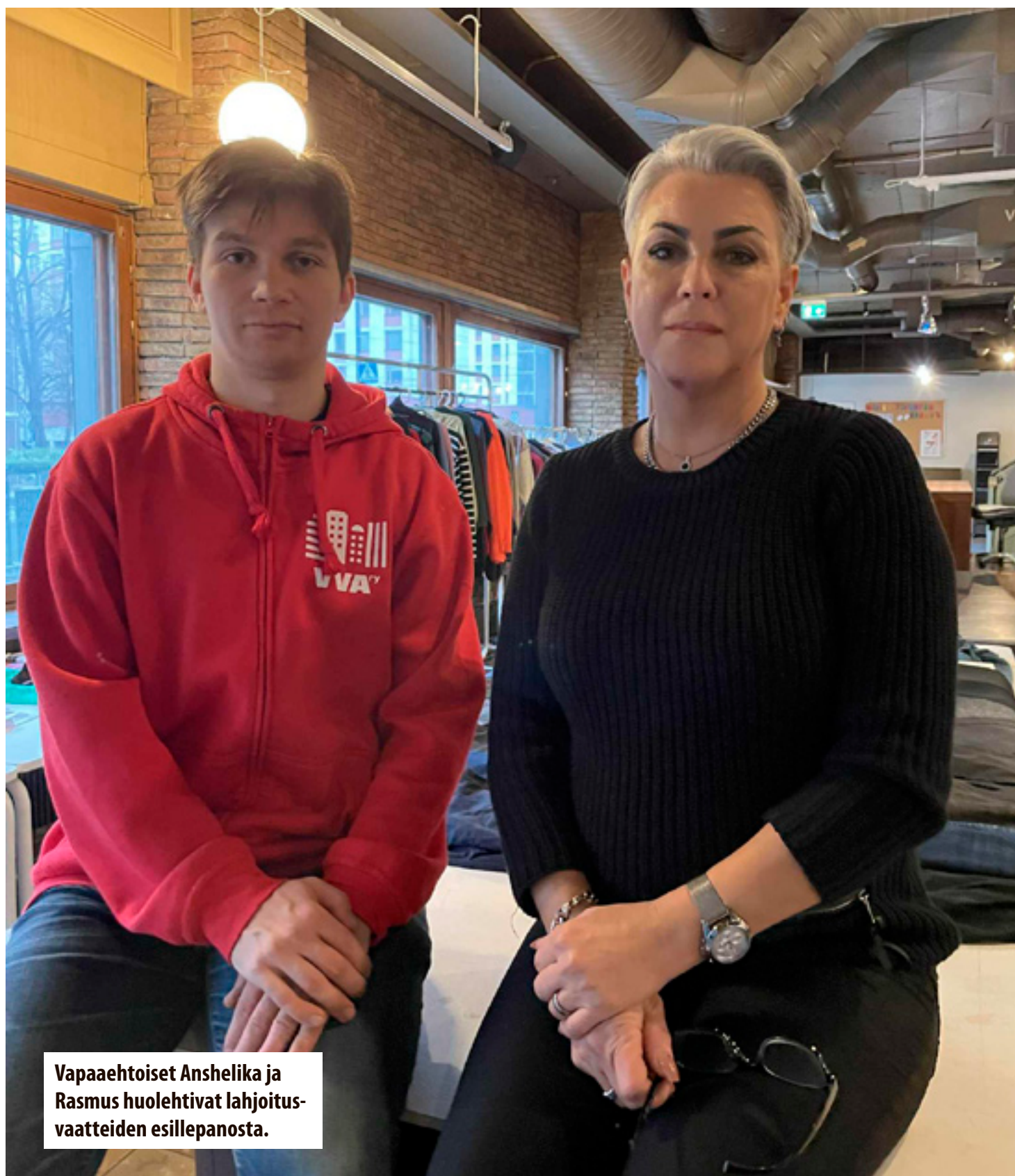
Asunnottomuuden vähentäminen on yksi harvoista sosiaalipoliittisista toimista, joka aidosti pienentää kokonaiskustannuksia. Ja siksi sitä kannattaa tehdä myös silloin, kun julkista taloutta kiristetään. Ei vain silloin, kun siihen on varaa.

Järjestöt katkaisevat kustannusketjun

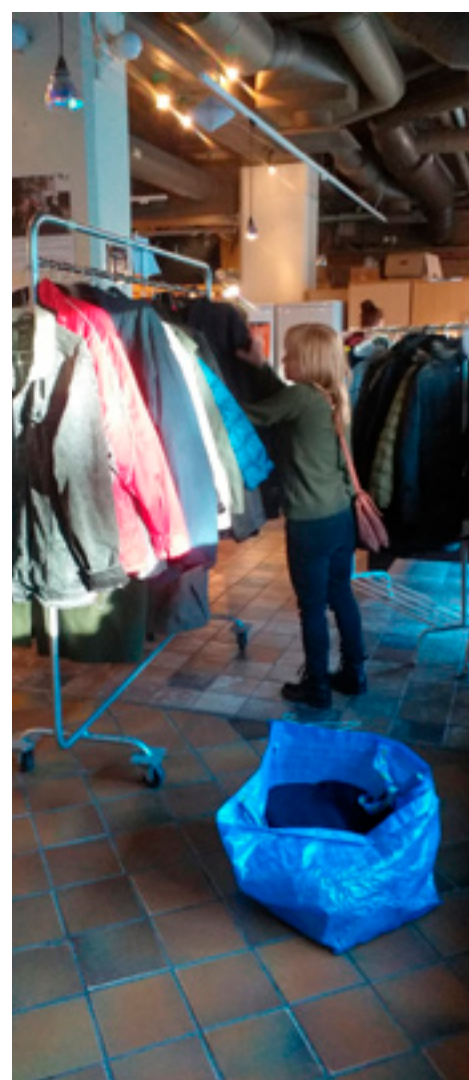
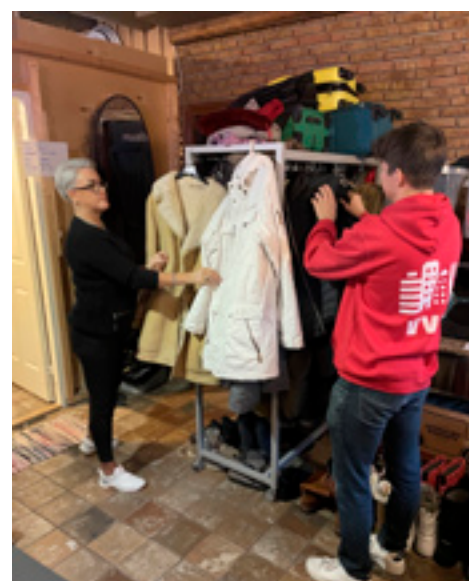
Järjestöt ovat tässä kokonaisuudessa keskeinen osa kustannusten hallintaa. Ne tavoittavat ihmiset ennen kuin tilanne muuttuu viranomaiskriisiksi ja hoitavat ongelmia siellä, missä julkinen järjestelmä on raskain ja kallein käyttää.

Jokainen järjestöjen avulla ratkaistu vuokravelka, katkennut asiointi tai ajoissa aloitettu tuki estää siirtymän poliisin, päivystyksen ja hätämajoituksen piiriin. Siksi järjestöjen rahoitus ei ole julkisen talouden lisäkulua vaan keino pienentää myöhempiä viranomaismenoja.

Teksti: Erja Morottaja

Vapaaehtoiset Anshelika ja Rasmus huolehtivat lahjoitusvaatteiden esillepanosta.

LAHJOITUSVAATTEET OVAT ARJEN APUA ASUNNOTTOMUUSTYÖSSÄ

Hyväkuntoiset, puhtaat ja harkiten lahjoitetut vaatteet ovat asunnottomuustyössä paljon enemmän kuin kaappien tyhjennystä. Ne helpottavat asunnottomuutta kokevien ihmisten arkea ja tukevat järjestöissä tehtävää kohtaamistyötä konkreettisella tavalla.

A sunnottomuustyötä tekeville järjestöille vaatelahjoitukset ovat tärkeä arjen apu, kun ne vastaavat todelliseen tarpeeseen.

– Lahjoitettujen vaatteiden on hyvä olla puhtaita, ehjiä ja käytökelpoisia juuri siihen vuodenaikaan, jota eletään, kertoo Vva

ry:llä vapaaehtoistyötä tekevä **Anshelika**.

Harkitut lahjoitukset voidaan antaa kävijöille suoraan käyttöön ilman suurempia resursseja vaativaa käsittelyä. Toki kaikki vaatteet ja tavarat käydään aina läpi ennen jakamista Vertais- ja vapaaehtois-toiminnankeskus Vepan, Yökeskus

Kalkkersin ja Yökiitäjän kohtamille kävijöille. Asunnottomuutta kokevien käyttöön tulevien vaatteiden ja kenkien tulee olla kestäviä, helppohoitoisia ja mukavia pidempäänkin käyttöön.

Lahjoitusvaatteiden ja -kenkien hyvä nyrkkisääntö on, että ne ovat sellaisessa kunnossa, että käyttäisit niitä itsekkin. Hyväkuntoinen ja siisti vaate viestii arvostuksesta. Puhtaat vaatteet helpottavat arjessa liikkumista ja auttavat sulautumaan joukkoon ilman leimaavaa huomiota.

– Siisti vaate voi kohottaa mielialaa ja vahvistaa itsetuntoa,

Anshelika sanoo, ja muistuttaa, että ulkonäkö liittyy olennaisesti ihmisarvoon ja osallisuuden tunteeseen.

Lahjoittajalle vaatteiden vieminen on konkreettinen tapa auttaa. Ennen lahjoittamista kannattaa selvittää, mitä todella tarvitaan, jotta apu osuu oikeaan. Joskus pieni lahjoitus, kuten huppari, reppu tai uudet alushousut, voi olla juuri se, mitä joku sillä hetkellä eniten tarvitsee.

Teksti ja kuvat: Erja Morottaja

Lahjoita vaatteita tai tavaraa

Käyttövaatteet ja kengät

- Vuodenaikaan sopivia, hyväkuntoisia ja puhtaita miesten ja naisten arkivaatteita sekä käytännöllisiä kenkiä, kuten lenkkareita ja muita kävelyä kestäviä jalkineita.
- Lisäksi tarpeen ovat vyöt, reput ja kassit.
- Juhla- ja toimistovaatteet eivät pääosin vastaa kävijöidemme tarpeita.
- Talvikaudella jatkuva tarve on talvitakeille ja -kengille, käsineille, pipoille ja kaulahuiveille.

Alusvaatteet ja sukat

- Uusille, käyttämättömille alusvaatteille ja sukille on aina tarvetta. Parhaiten käyttöön sopivat yksinkertaiset, puuvillaiset perussukat ja -alushousut.
- Emme ota vastaan käytettyjä alusvaatteita, lukuun ottamatta erittäin hyväkuntoisia rintaliivejä ja urheilutoppeja.

Hygieniatuotteet

- Hygieniatuotteista tarvitaan muun muassa deodorantteja, shampoita, hammastahnoja ja -harjoja, suihkugeelejä, kosteusvoiteita, partahöyliä ja kosteuspyyhkeitä.
- Pienet pakkauskoot ovat käytännöllisimpiä, ja otamme mielellämme vastaan myös pieniä täyttöpulloja.
- Lisäksi on tarvetta kuukautissuojille, mieluiten yksittäispakattuina.

Huonekalut ja kodintarvikkeet

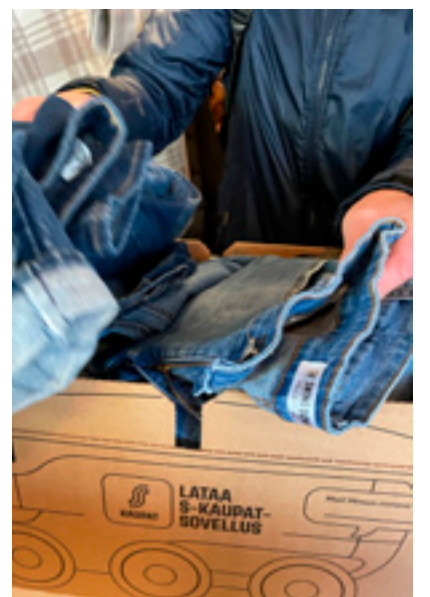
- Huonekaluja, kodinkoneita, astioita, tekstiilejä tai muita kodintarvikkeita voimme ottaa vastaan vain ennakkosopimuksella henkilökunnan kanssa.
- Emme ota vastaan kuolinpesiä. Säilytystilamme ovat rajalliset.
- Sällikotiin ja Tupa-tilapäismajoitukseen tulevien peittojen, tyynyjen ja muiden tekstiilien tulee olla paloturvallisuuskäsiteltyjä.

Puhelimet, läppärit ja prepaid-liittymät

- Tarvetta on jatkuvasti toimiville puhelimille ja läppäreille, latureille sekä prepaid-liittymille.

Lahjoitusten tuonti

- Lahjoitukset voi tuoda Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan keskus Vepaan arkisin aukioloaikoina:
- Ratamestarinkatu 6, Helsinki (Itä-Pasila). Varmistathan aukioloajan soittamalla etukäteen.
- Olethan kaikissa vaate-, tavara- ja ruokalahjoituksissa yhteydessä ennakkoon: **puh. 050 557 8842, vepa@vvary.fi**
- Rahalahjoituksiin liittyen ole yhteydessä: **erja.morottaja@vvary.fi, puh. 044 773 4700**

Elina Pohjosaho työskenteli Stop hädöille -hankkeessa Oulussa, ja Katri Paakkanen Helsingissä.

Kesällä 2025 Stop hädöille järjesti Porissa, Suomi-Areenalla paneelikeskustelun, johon osallistuivat Ville Kujanpää Ulosottolaitokselta, Katri Paakkanen Vva ry:stä, Minka Leino Sosiaalitutkijoista, Heidi Strandell Espoon asunnoista ja Vilja Kamppila Varkes-
ta. Paneelikeskustelua veti Vva ry:n vuoden 2025 kummi Laura Friman.

HÄÄTÖJEN EHKÄISY ON MAHDOLLISTA

Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskas STEA:n rahoittaman kolmi-vuotisen Stop hädöille - Häätöuhan varhainen tunnistaminen ja häätöjen ennaltaehkäisy koulutuksen keinoin -hankkeen (2023–2025) tavoitteena oli lisätä isännöintialan yritysten, huoltoyhtiöiden ja vuokranantajien edellytyksiä kohdata haastavassa elämäntilanteessa eläviä ihmisiä, tunnistaa asumiseen tukea tarvitsevien erityistarpeita.

Havaintoja horjuvista rakenteista

Häätö on usein yksilöllisten ja rakenteellisten tekijöiden summa, ja kun puhutaan rakenteista, puhutaan myös rahasta ja arvovalinnoista. Rahasta puhuminen on tärkeää, sillä taloudelliset argumentit painavat päätöksenteossa ja vaikuttavat siihen, minkälaisia rakenteita ja palveluita pystytään toteuttamaan. Kohtuullinen vuokrataso, kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus sekä pienituloisten kotitalouksien taloudellista tilannetta helpottavat sosiaalietuudet

ovat keskeisiä asumista turvaavia rakenteita. Kuluvalle hallituskaudella näiden rahoituksesta on leikattu, vaikka tiedämme, että esimerkiksi tilanne kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen suhteen on suurimmissa kaupungeissa kroonisesti huono, ja liian moni joutuu valitsemaan tulotasoonsa nähden liian kalliin asunnon.

Vaikka tuloköyhyys on merkittävä rakenteellinen tekijä, joka tuottaa häätöjä, ovat asumisen haasteet, kuten vuokravelkaantumisen, usein myös oire elämän- ja taloudenhallinnan ongelmista.

Näitä haasteita ei ratkaista yksinomaan taloudellisella tuella, vaan tarvitaan myös palveluita, joissa ihminen ja hänen tilanteensa kohdataan kokonaisuutena. Moni häätö on estettävissä, jos tukea ja matalan kynnyksen palveluita on saatavilla ja tieto niistä tavoitetaan asumisen haasteita kokevan ihmisen.

Hyvien käytäntöjen kolme kovaa

Hankkeen aikana tehtiin havain-
toja erilaisista häätöjä ehkäisevistä toimintamalleista, ja hyvistä käy-

tännöistä kerrottiin eteenpäin koulutuksissa. Opimme kouluttaessamme myös itse, ja jos häätöjen ehkäisy kiteyttäisi muutama avainsana, olisivat ne kohtaaminen, joustavuus ja yhteistyö.

Kohtaamisella tarkoitamme, että digitaalisen asioinnin aika-
kautella ei unohdeta kas-
vokaisen kohtaamisen ja kohda-
tuksi tulemisen merkitystä. Jous-
tavuus puolestaan voi tarkoittaa
sitä, että mahdollistetaan vuokra-
velkatilanteen selvittely tai sitä,
että pohditaan, onko häätö vält-
tämätön, vai löytyisikö vielä joku
keino.

Yhteistyöllä on näistä avain-
sanoista kaikista suurin merki-
tys, sillä häätöuhkaa tai asumi-
sen haasteita työssään kohtaa-
vat useat eri alojen ammattilaiset.
Se kuitenkin ei synny tyhjästä,

Elina Pohjosaho osallistui Tampereella Isännöintipäivien 2024 paneeliin "Häätöjen ennaltaehkäisy yhteistyössä". Paneeliin osallistuivat myös isännöitsijä Mika Ukkonen Y-säätiöltä, sosiaalinen isännöitsijä Kati Mantila Espoon asunnoista ja palvelupäällikkö Sanna Vartio Pirkanmaan hyvinvointialueelta.

Stop hädöille -hankkeen hankepäällikkö Vlada Petrovskaja ja koordinaattori Katri Paakkanen Asunnottomien yössä.

Katri Paakkasen puheenvuoro Asunnottomien yön päätapah-tumassa Helsingissä 2024.

Vlada Petrovskaja, Katri Paakkanen ja Elina Pohjosaho.

vaan siihen tulee luoda rakenteita ja kohdentaa resursseja. Taloudellisesti haastavina aikoina niukkojen resurssien kohdentaminen uusiin toimintoihin tai kumppanuuksiin voi tuntua mahdottomalta, mutta verkostojen rakentaminen ei aina edellytä raskaita rakenteita tai merkittävää ajallista panostusta. Jo yhdellä kokoontumisella saman pöydän äärelle voidaan luoda pohja hyvälle yhteistyölle.

Näemme ongelmat – uskallammeko kehittää ratkaisuja?

Ihmisten lisääntynyt pahoinvointi näkyy yhä useammin myös asumiseen liittyvissä kriisitilanteissa. Ulosottolaitokselta on viestitty pitkään, että haastavat hädöt, joissa joudutaan pyytämään virka-apua poliisilta, ovat lisää-

ntyneet. Tämä kehitys kertoo syvenevästä pahoinvoinnista ja kasautuvista ongelmista, jotka valitettavan usein tulevat näkyviksi vasta äärimmäisissä tilanteissa.

Viimeisen vuoden aikana pitämässämme koulutuksissa on puhuttanut kiristynyt taloustilanne ja sen vaikutukset palveluihin ja ennen kaikkea pienituloisiin kotitalouksiin, joiden sosiaalietuuksia on leikattu. Ihmiset ovat hyvin tietoisia siitä, että kaikki apua tarvitsevat eivät sitä saa, vaikka palveluja aktiivisesti hakisivatkin. Tästä lähtökohdasta koulutuksissa on syntynyt hyviä keskusteluja arvoista ja hyvinvointiyhteiskunnan kehityksen suunnasta.

Muutos toimintaympäristössä koskettaa myös niitä ammattilaisia, jotka pyrkivät tekemään ennaltaehkäisevää työtä. Eräessä ver-

kostokeskustelussa pääkaupunkiseudulla työskentelevä asuminen neuvoja kuvasi, kuinka "melkein kaikki työkalut on viety", kun sosiaalitoimi on joutunut kiristämään kukkaronnyörejä.

Häätöjen onnistunut ehkäisy edellyttää aktiivista yhteistyötä sekä asukkaan suuntaan rakentavaa ja toivoa luovaa keskusteluyhteyttä. Keskeistä on, että haasteet otetaan ajoissa puheeksi, asukasta kuunnellaan ja pyritään yhdessä tunnistamaan, millaista apua hän mahdollisesti tarvitsee. On myös tärkeä tunnistaa, että vaikka kuinka työtä tehtäisiinkin, osalle ihmisistä avun vastaanottaminen on vaikeaa.

Kuten eräs kolmannen sektorin palveluohjaaja kiteytti:

"Ihmisellä on aina vastuu itsellään hoitaa asioitaan omien kykijensä mukaan. Toisaalta meidän

yhteiskunnassa asioiden hoitaminen tehdään todella vaikeaksi heille, joilla on elämässä haasteita muutenkin."

Tämä havainto haastaa pohtimaan, tunnistetaanko asiakkaan toimintakyvyn puutteita riittävästi palvelupolun kaikissa vaiheissa ja ovatko palvelut aidosti kaikkien ulottuvilla. Häätöjen lisääntyminen ei ole vain yksittäisten ihmisten epäonnistumista, vaan merkki laajemmasta muutoksesta hyvinvointiyhteiskunnassa, jota on syytä tarkastella kriittisellä katseella, olemalla samalla avoin toimintojen rohkealle kehittämiselle muuttuvia tarpeita vastaamaan.

Teksti: Katri Paakkanen, Stop hädöille -hankkeen koordinaattori

Työn imussa – ihmisiä asunnottomuustyössä

Sekalainen seurakunta kokoon-tui eräänä päivänä Ratamestarinkadun kahvipöydän ääreen. Valokuvaaja Hartti Aholalla oli kiinnostava juttusarjan aihe Asukkiin menneen, nykyisyyden ja tulevan kohtaamisista.

Juttusarjassa tuodaan esiin asunnottomuuden parissa työskentelevien näkökulmia asunnottomuustyöhön ja laajemmalti työn imuun: miksi työskentelemme tämän asian parissa, mikä motivoi, mikä rassaa hermoja ja mikä auttaa jaksamaan. Millainen odotuksien, ihanteiden, pettymysten, jaksamisen sekä oppimisen kokonaisuus kunkin kokemus työssään on, ja millaisia ajatuksia näkökulmien ristiin valottamisella voidaan herättää.

Jutun pääkuvan on ottanut Hartti Ahola.

Ulla Pyyvaara – asumisneuvoja

Ulla Pyyvaara on asunnottomuustyön ammattilainen, joka oppi jo lapsuudessa, että ihmisellä on aina tarina.

- Ratkaisukeskeinen lyhytterapeutti (LH)
- Neuropsykiatrinen valmentaja
- Mielenterveys-, päihde- ja nuorisotyöntekijä

Teokset:

- Reunalla – Ulla Pyyvaara, Vlada Petrovskaja, Arto Timonen
- Naamat – Ulla Pyyvaara, Arto Timonen
- Katu – Ulla Pyyvaara, Arto Timonen

Ullan työnkuva on ollut Vva:lla moninainen, mutta kohtaaminen on ollut aina keskiössä.

LAPSUUDEN VARJOT

Aina on ollut pohjalla sellainen tyttö, joka siellä lapsuuskodissa toivoi, että kaikki menisi hyvin – siis ettei kenellekään tehtäisi pahaa.

Mun äiti oli hyvä tyyppi, ja faijakin oli hyvä tyyppi, kun se oli selvinpäin. Niillä oli voimakas rakkaus mun äidin kanssa. Faija oli myyntimies ja matkusti paljon. Oli iso kivitalo minkä faija oli rakentanut, eikä mistään ollut pulaa. Mutta faija tuli humalassa niiltä liikereissuiltaan.

Mä olin isän tyttö, mutta siinä vaiheessa kun sen juominen meni hulluuteen, niin me kaikki pelättiin. Ne erosi sitten äidin kanssa kun faija alkoi vaan juomaan enemmän. Näin sen liikemiehen

elämän traagisuuden – miten se kaikki: talo, rahat, kaikki meni. Äiti hoiti yksinhuoltajana sitten kolme lasta, mikä ei ollut helppoa. Mutta äiti oli leijonaemo.

Faija kävi lopulta 20 vuotta A-killassa ja lopetti sen läträämisen. Eli mä oon laskenut, että 20 vuotta kotona alkoholistin tuurijuopon katselemista ja sitten omassa yksityiselämässäkin 20 vuotta – eli yhteensä 40 vuotta tällaisessa riippuvuusilmapiirissä elämistä. Aina se velan tunne oli päällimmäisenä: että mä oon jotenkin huonompi kuin muut,

ja mun pitää tehdä enemmän. Kunnes omien terapiaopintojen kautta ja ystävien avulla pääsin irrottautumaan siitä tunteesta, ja ymmärsin että mä en ole velkaa kenellekään.

Sisarusten kanssa koin onnea ja iloa. Ja pihapiirissä oli lapsia hirveästi. Meillä oli aina joku peli kesken tai tehtiin aina jotakin. Maarit oli mun lapsuuden rakkain ihminen. Olin melkein 20 vuotta **Maa-ritin** kanssa – aina yhdessä.

Faija pyysi lopulta anteeksi. Kun pyytää anteeksi sydämes-tään, voi olla etten unohda ikinä

niitä juttuja, mutta voin ymmärtää. Mä tiedän, että faija oli onneton. Puistolän pommitukset pikkupoikana, ja perheen sotamuis-tot jättivät arvet. Sitenkin mä kävi-jätyössä muistan aina, että ihmi-sellä on valtavasti taustoja. Me ei voida katsoa ketään alaspäin – ikinä ei tiedä, kenen kanssa on tekemisissä.

Silloin kun sitä vähiten odottaa, saa hyvää. Lapsuudenystävä Maa-rit oli aurinko. Oma tytär ja hänen syntymä oli aurinko ja ihme. En tiedä, miten olen voinut saada sel-laisen onnen. Tytär kannustaa ja

Ulla jäi eläkkeelle viime vuoden lopulla, mutta tekee osa-aikaisesti asumisratkaisujen neuvontatyötä tämän kevään.

on mun personal trainer: pysy terveenä, älä kuluta itseäsi, tee kivoja juttuja, älä aina mene liian syvälle vaan puhu kevyitäkin aiheita.

Oon aika raskas ihminen henkisesti. Kai ihminen on historiansa tuote.

Alku Vva:lla

Ennen tätä ammattia tein ennaltaehkäisevää työtä koulussa. Musta piti tulla opettaja, kasvatustieteen maisteri. Olin kuusi vuotta koulussa, erilaisten lasten ja oppijoi-

den kanssa. Järjestin sirkuskoulunkin, joka oli ensimmäisiä Suomessa. Olin opiskellut pitkälle, mutta ruotsin kielen osaaminen tuli vastaan. Silloin maailma oli erilainen kuin nyt: ei neuvoteltu, piti osata ulkoa ja tenttiä koko ajan.

Lähdin opiskelemaan ja tulin Vva:lle lähihoitajana. Diakoniasopistossa päihdeopintojen opettaja **Sauli Risku** kehotti menemään Vva:lle. Siellä **Sari Piskonen**, **Sanna Tiivola** ja **Carole** olivat pienessä tilassa. Kysyin että

onko täällä töitä. Sanna teki jotain omia juttujaan siinä ja sanoi vain "Kiinnostaako sua tulla?" – "Kiinnostaa." – "No niin, aloitetaan siten." Ei haastatteluja, ei mitään. Sanna tiesi kyllä mun innostuksen ja motivaation.

Mun Vva:n työ alkoi matalan kynnyksen paikassa Vaasankatu vitosessa. Toiminnanjohtaja rohkaisi: "Ulla, mene vaan juttelemaan, älä ujostele." Olin onnellinen – ihailin Sannan voimaa: "Nyt menet." Tarvitsin sellaista.

Olin herkkä kun tulin töihin, maailma oli ihan toinen kuin koulu-maailma. Tuli silmille monia juttuja. Mutta viihdyin. Osalla ihmisistä on aina tarve olla tärkeitä ja tehdä itsestään jotenkin hienoa ja juhlallista. Mä en pysty elämään semmoisissa ympäristöissä. Nämä ihmiset keitä mä tapaan, on mun mielestä aitoja ihmisiä.

Ymmärrystä ja toimijuutta

Kävijätyö on älyttömän hienoa. On hienoa, jos pystyy jollekin auttaa asunnon. Silloin koen erityisesti onnistuneeni, kun kävijä innostuu itse ja alkaa toimimaan. Kun näen että kävijä istuu rennosti ja kokee voivansa olla kuin kotona. Silloin tunnen, että ollaan samalla puolella. Ja kun joku tulee jännittyneenä, mutta lähtee keventyneenä. Me tehdään kävijän kanssa siinä koko ajan yhteistyötä.

Mä oon aika herkkä ihminen siten, että aistin asioita ja oon ollut pienestä asti voimakas uneksija. Koen näissä jonkinlaisen yhteyden siihen, mitä ihmiset kertovat mulle työssä. Näen päihdeperheiden lapsia melkein joka päivä. Heillä on usein samoja piirteitä – yliherkkyyttä ja sellaista, minkä takia heitä pidetään 'hulluina'. Sanon heille, että kyse voi olla siitä, etteivät muut tiedä, mistä on kyse. Huumeet voivat joillekin stimuloida ja aktivoida mielikuvitusta. Joillakin se voi hillitä liikaa luovuutta. Kirjailija Saarikoski taisi sanoa niin alkoholista. En ole lääkäri, enkä ota kantaa siihen. Mutta ymmärrän, miten ihminen voi etsiä apukeinoja.

Kuulostaa ehkä hullulta, mutta turvallisuushakuisuus on yksi tekijä miksi mä oon täällä töissä. Mulla on ollut mahdollisuuksia edetä elämässä ja tehdä erilaisia juttuja, mutta mulla ei ole ollut sellaiseen suuri tarve. Tykkään esimerkiksi asua samassa paikassa. Varmaan mä haen täältä turvallisuutta. Ja pystyn tekemään töitä omalla tyyllilläni ja vaikuttamaan asioihin. Siten mitä pystyn tekemään ja saan tehdä. Kirjaprojekteja harva työnantaja sallii – täälläkin vähän väännettiin köyttä, mutta onnistui.

Jaksaminen ja latautuminen

Onko työ kuormittavaa? Ei sen enempää kuin elämä itsessään. Enemmän kuormittaa vääryyden näkeminen kentällä, johon

ei pysty vaikuttamaan. Surullista on, etteivät kaikki ymmärrä omia voimavarojaan – että ovat olleet kerran olleet pieniä lapsia, ja mitä kaikkea upeita asioita he on tehneet, ja miten he vois hyödyntää sitä kaikkea. Tunnistan ihmisissä voimavaroja, ja ihmiset on onnellisia, kun huomaavat olevansa taitavia. Olisi hyvä että ihmiset tiedostaisi, että keskeneräisiä me ollaan koko aika: ikinä ei tulla mihinkään valmiiseen tilaan.

Luotan työkavereihin ja heille voin jutella, jos on ollut raskas työpäivä. Toivon etten kuormita heitä. Jos mua on autettu paljon, haluan auttaa myös toisia. Meillä oli ennen sellaisia hetkiä, että lähdettiin porukalla jonnekin ja puhuttiin vapaasti asioista. Se oli mun mielestä hyvää työhönsä: epävirallista, avointa ja sellaista, jossa tunsu kuuluvansa joukkoon. Siinä sai myös tukea.

Vapaa-ajalla oon yleensä tykännyt sisustaa ja siivota. Luen ja oon musiikin suurkuluttaja. Tykkään tehdä kaikkea luovaa: jos saan paperia, alan tehdä siihen jotain. Uppoudun sellaiseen. Äiti sanoi: ”Ulla elää haavemaailmassa” – minusta se on ihan terveellistä.

Ilman yksinoloa en myöskään lataudu. Mulla on muutama hyvä kaveri ja ne riittää.

Terapiatyötä ja luovuutta

Tulevaisuudessa haluaisin tehdä terapiatyötä, auttaa ihmisiä ja oppia uutta. On kiinnostavaa, mitä aivoissa tapahtuu, ja miten ohjata ihmistä ilman, että hän kokee olevansa viallinen. Haluaisin vuokrata omat tilat, jonne voisin ottaa vastaan ihmisiä, joilla on päihdeongelmia, ADHD:ta, oppimisvaikeuksia tai muuten elämän solmuja. Sellaisia, jotka tarvii vähän tukea omien voimavarojen esiin saamisessa.

Mä haluaisin tehdä myös luovia asioita terapian rinnalla. Vaikka myydä lettuja torilla jonkun nuoren kanssa, joka on kuntoutuksessa. Että hän saisi itse taskurahaan ja näkisi, että voi tehdä oikeita asioita. Se olisi sekä terapiaa että tekemistä, ja minä olisin siinä tukena.

Yhteiskuntaan yleisesti mä toivoisin lisää avoimuutta. Mitä enemmän on avointa keskustelua, sitä vähemmän on nurkissa kuiskuttelua ja ihmettelyä. Koulu-

Reunalla-kirjan lanseerauksessa Arto Timonen, Vlada Petrovskaja ja Ulla.

tuksella pitäisi olla arvoa, ja työntekijä pitäisi nähdä voimavarana: mitä paremmin työntekijät voivat, sitä paremmat tulokset. Ja johtamiseen pitäisi panostaa. Hyvä veli -kerhot vessanpöntöstä alas! Päämääriin pitää edetä oikeudenmukaisilla tavoilla. Pitää olla reilu ja asiat pitää hoitaa oikein, niin ettei mitään vedetä jostain 'hylvyn takaa'. Ei myöskään tässä kävijätyössä.

*Teksti: Ullan haastattelun pohjalta Tiina Aitta
Jutun pääkuva: Hartti Ahola,
muut kuvat Vva ry:n arkisto*

Pitkäaikainen yhteinen työskentely johti ystävyyteen Matiaksen kanssa.

MITEN ASUNNOTTOMUUDESTA UUTISOIDAAN JA MIKSI SANAVALINNOILLA ON VÄLIÄ?

Miten asunnottomuudesta uutisoidaan? Kuka saa äänen kuuluviin? Millä sanoilla puhutaan?

Näihin kysymyksiin lähdin etsimään vastauksia opinnäytetyössäni *”Olen tuntenut itseni aika mitättömäksi” – Miten asunnottomuudesta ja asunnottomuutta kokevista uutisoidaan?* Työ toteutettiin yhteistyössä Vailla vakinaista asuntoa ry:n kanssa. Tavoitteena oli selvittää, miten suomalainen uutismedia käsittelee asunnottomuutta, millaisia diskursseja uutisoinnissa rakentuu ja miten sanat ja sisällölliset valinnat vaikuttavat ilmiön esittämiseen.

Rakenteita ja tunteita

Analysoin laadullisesti uutisia Helsingin Sanomista, Ilta-Sanomista ja Ylestä. Tunnistin uutisista neljä toistuvaa diskurssia: rakenteellisen, yksilökeskeisen, tunteiden ja ennakkoluulojen diskurssi. Uutiset kehystivät asunnottomuutta vaihtelevasti, joskus sosiaaliturvan leikkausten ja edullisten asuntojen puutteen kautta, toisinaan elämäntilanteiden tai päihteiden näkökulmasta. Tunteiden diskurssi toi esiin asunnottomuuden inhimillisiä kokemuksia, kun taas ennakkoluulojen diskurssi joko vahvisti tai haastoi stereotypioita.

Ihmistä määritellen

Sanavalinnat osoittautuivat merkittäviksi. Useimmin käytettiin sanoja kuten asunnoton tai koditon, mutta myös arvolatautuneita ilmauksia, kuten päihdeongelmainen tai kulkuri. Oli harmillista huomata, että yksikään uutinen ei käyttänyt asiantuntijoiden suosimaa termiä asunnottomuutta kokeva, joka korostaa ilmiön tilapäisyyttä eikä määritä ihmistä sen kautta. Tämä herätti ajatuksen siitä, kuinka pienilläkin sanavalinnoilla voidaan joko ylläpitää tai purkaa oletuksia.

Pintaa syvemmälle

Asunnottomuudesta uutisoitiin mielestäni liian usein vain ajan-

Taulukko 7. Mitä termejä uutisissa käytetään asunnottomuutta kokevan kuvaamiseksi

Termi	Esintymiskerta	Huomioita
Yleisimmät termit		
asunnoton	35	Yleisin termi
koditon	8	Toiseksi yleisin termi
ilman asuntoa	2	
ilman kotia oleva	1	
vailla kotia	1	
Elämäntilannetta kuvaavat		
loisi heikossa asemassa oleva ihminen	1	Kuvaa haavoittuvaa asemaa
vaikeassa elämäntilanteissa oleva	1	Yleinen kuvaus tilasta
haavoittuvassa asemassa oleva	1	Korostaa henkilön sosiaalista asemaa
päihdeongelmainen	1	Viittaa asunnottomuuden syihin
sukulaisilla majoittuva	1	Kuvaa asunnottomuuden muotoa
ilokkuva väestö	1	Epämääräisempi termi
paperton	1	Viittaa laittomasti maassa oleviin
pitkin tien kulkija	1	Metaforinen ilmaus
Asunnottomuuden luonne		
asunnottomuudesta kärsivä	1	Korostaa asunnottomuuden kokemusta
asunnoton omasta taloudesta	1	Viittaa vapaaehtoisuuteen
asunnottomuus täysin vapaaehtoinen valinta	1	Korostaa vapaaehtoisuutta
vapaaehtoisesti asunnoton	1	
Elämäntyyliin viittaavat		
kulkuri	2	Vanha ja arvolatautunut ilmaus
kadulla elävä	1	Korostaa asunnottomuuden näkyvyyttä
kadulla asuva	2	
jääminen talvasalle	1	Korostaa äärimmäistä asunnottomuutta
Ikä- ja päihdeviittaukset		
ennen 50 v alkoholisti mies – nykyään noin 35 v yli 40 v mies – taustalla usein vuosien asunnottomuus ja pääpainotteena alkoholismi	1	Muutos asunnottomuuden väestöryhmissä ikä ja päihteet taustatekijöinä

Taulukko 4. Ensisijaiset lähestymistavat

Lähestymistavat	Helsingin Sanomat	Ilta-Sanomat	Yle	Yhteensä
Henkilötarinat ja -haastattelut	4	5	11	21
Kaupungin tilanne	1	-	14	15
Asiantuntijan puheenvuoro	4	1	3	8

Taulukko 5. Toissijaiset lähestymistavat

Lähestymistavat	Helsingin Sanomat	Ilta-Sanomat	Yle	Yhteensä
Henkilötarinat ja -haastattelut	2	1	1	4
Kaupungin tilanne	1	-	2	3
Asiantuntijan puheenvuoro	5	2	18	25

Taulukko 6. Aineiston teemat

Teema	Kuvaus	Esimerkit aineistosta
Asunnottomuutta kokevista käytetyt termit	Millä termillä asunnottomuudesta kokevista puhutaan?	"koditon", "asunnoton", "päihdeongelmainen", "kulkuri"
Asunnottomuutta kokevien kuvaaminen	Millä adjektiveilla ja kuvauksilla asunnottomuutta kokevia kuvataan?	"näyttää ihan tavalliselta mieheiltä", "omaisuus mahtuu treenikassiin", "niitä, joilla oli joskus rivitalonpääköt, kultainen noutaja ja perhe, ja niitä, jotka asuneet käytännössä koko ikänsä laitoksissa."
Asunnottomuuteen johtavat syyt	Mitä syitä uutisissa mainitaan asunnottomuuden taustalla?	"päihderippuvuus", "velkaantuminen", "työttömyys", "sosiaaliturvan leikkaukset"
Paikat, joissa asunnottomuutta kokevat ovat	Missä asunnottomuutta kokevien ihmisten mainitaan olevan/yöpyvän?	"nukkui rappukäytävissä ja porttikongelissa", "sillan alla ja junissa nukkuminen", "majapaikka metsässä"
Asunnottomuuden kokemukset	Miten asunnottomuutta kokevat itse kuvaavat kokemuksiaan?	"turvattomuus", "häpeä", "toivottomuus", "vapaus"
Palvelut ja rakenteelliset ratkaisut	Mitä palveluita ja rakenteellisia ratkaisuja mainitaan asunnottomuuden yhteydessä?	"asunto ensin -malli", "hätätilamajoitus", "sosiaalitoimi", "avustajajärjestöt"

kohtaisten tapahtumien, kuten Asunnottomien yön tai ARA:n asunnottomuusselvityksen julkaisun yhteydessä. Näihin ajankohtiin painottuva näkyvyys tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa yleiseen keskusteluun, mutta samalla herättää kysymyksiä siitä, jäävätkö muut asunnottomuutta koskevat näkökulmat uutisoinnissa varjoon? Median tulisi uskaltaa mennä pintaa syvemmälle ja antaa enemmän tilaa asunnottomuutta kokevien

omille kokemuksille ja näkökulmille.
Stereotypiaa vai ymmärrystä
Asunnottomuus ei ole yksi tarina, vaan lukemattomia yksilöllisiä kokemuksia. Viestinnällä on valtava merkitys siinä, miten ilmiötä ymmärretään. Uutisten sanavalinnat ja näkökulmat muovavat käsityksiä: huolimaton kieli voi vahvistaa stereotypioita, kun taas harkitut sanat voivat lisätä ymmärrystä ja empatiaa. Toivon,

että opinnäytetyöni toimii yhtenä askeleena kohti monipuolisempaa ja eettisesti tiedostavampaa viestintää asunnottomuudesta, ja rohkaisee lukijoita tarkastelemaan uutisia kriittisemmin.
Marella Mutikainen, Sosionomi (AMK)
Pääset tutustumaan Marella Mutikaisen opinnäytetyöhön Theseuksessa: Opinnäytetyö_Mutikainen_Marella.pdf

VAHVA PERUSTA, UUSIA AVAUKSIA – KOKEMA-TOIMINTA VUONNA 2026

Kokema-tiimissä
Jarkka Eronen, Tii Judén,
Jenni Eronen ja Carole Brady.

Kokema-toiminnassa vuosi 2026 tuo mukanaan lisää mentorointia, ryhmätoimintaa ja yhteiskunnallista vaikuttamista. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa asunnottomuutta kokevien ja kokeneiden ihmisten osallisuutta, toimijuutta ja valmiuksia toimia vertaisohjaajina, kokemusasiantuntijoina ja aktiivisina kansalaisina.

Vuoden aikana Kokema järjestää mentorointia ja ryhmätoimintaa eri puolilla Suomea. Keskusteluryhmät tukevat mm. arjen mielekkyyttä, talouden hallintaa ja asumisen sujuvuutta, sekä opinto- ja työpoluille siirtymistä. Asumispalveluihin ja matalan kynnyksen toimintaympäristöihin viedään myös pop up -ryhmiä, jotka rää-

tälöidään osallistujien tarpeiden mukaan.

Kokema panostaa tänä vuonna myös kokemustaustaisten vertaisohjaajien ja kokemusasiantuntijoiden työssä jaksamiseen ja ammatilliseen kasvuun. Etäyhteyksin toteutettava vertais-työnohjaus ja mentorointi tukevat työn rajaamista, oman tarinan käyttöä ja työelämän taitoja.

Lisäksi etäyhteyksin järjestetään teemakeskusteluita, joihin kutsutaan puhujiksi aiheiden asiantuntijoita. Keskusteluissa käsitellään muun muassa traumainformoitua työtettä, kriisi- ja uhkatilanteita sekä työelämän oikeuksia ja velvollisuuksia. Kokema tukee myös kokemusasiantuntijaopiskelijoita harjoittelussa ja työnhaussa.

Vuoden aikana Kokema lisää

Vva ry:n Kokema-toiminta kehittää Asunto Ensin - Verkostokehittäjien kanssa valtakunnallista kokemusasiantuntijaverkostoa.

Tervetuloa mukaan!

Verkosto kokoaa yhteen kokemusasiantuntijoita keskustelemaan asunnottomuustyöstä ja asunnottomuustilanteesta, ja näistä syntynyt arvokas tieto ja taito siirtyy osaksi asunnottomuuden poistamiseen tähtäävää työtä.

Voit liittyä mukaan verkostoon, vaikka et pääsisi kaikkiin tapahtumiin. Liittymällä saat tapaamisen muistion ja pysyt mukana postituslistalla.

Jos olet kiinnostunut liittymään verkostoon, laita sähköpostia : maria.degerman@ysaatio.fi.

Vva ry:n Kokema-toiminnan (Kokemusasiantuntijat mentoreina ja kouluttajina) tavoitteena on vahvistaa kokemusasiantuntijoiden roolia asunnottomien palveluiden suunnittelussa, kehittämisessä ja käytännön toteutuksessa.

kokemustaustaisten mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun asunnottomuuden poistamiseksi. Mentorit tukevat kokemustiedon kokoamista ja välittämistä asunnottomien palvelujen kehittämiseen ja päätöksentekoon. Kokema on mukana valtakunnallisissa verkostoissa ja tekee tiivistä yhteistyötä mm. hyvinvointialueiden, järjestöjen ja oppilaitosten kanssa.

Koulutukset, konsultoinnit ja puheenvuorot jatkuvat entiseen tapaan myös tänä vuonna. Kokema kouluttaa mm. asunnottomuuteen liittyvistä syistä, stigmosta, palvelujärjestelmän epäkohdista, hyvistä käytännöistä ja kokemusasiantuntijana toimimisesta. Median kanssa tehtävässä työssä painotetaan faktapohjaista ja ihmisarvoa kunnioittavaa viestintää.

Vuonna 2026 Kokema rakentaa entistä vahvempia polkuja osallisuuteen, vaikuttamiseen ja uuteen alkuun.

Teksti: Carole Brady

Myötätunnon kantamat

Työ asunnottomien parissa on paljon enemmän kuin pelkkä ammatti. Se on ihmisyyden ytimessä olemista – toisen ihmisen rinnalla kulkemista silloin, kun elämä on hauraimmillaan.

A sunnottomuustyössä kohdataan päivittäin tarinoita, joissa näkyy kipua, menetystä ja selviytymistä. Jokaisella kohdatulla on oma historiansa ja omat syynsä siihen, miksi koti on kadonnut. Samalla työ tuo

esiin myös toivon: pienet hetket, joissa joku uskaltaa taas luottaa, hymyillä tai ottaa askeleen kohti parempaa.

Juuri nuo hetket tekevät työstä merkityksellistä. Mutta ne tekevät siitä myös raskasta. Kun sydän

on auki toisten kärsimykselle, se väistämättä altistuu myös kivulle. Moni sosiaalialan ammattilainen – ja etenkin asunnottomien kanssa työskentelevä – tunnistaa tunteen, jossa omat voimavarat alkavat hiipua, vaikka halu auttaa ei katoaisikaan. Tätä ilmiötä kutsutaan myötätuntouupumukseksi.

Empatia kuluttaa

Myötätuntouupumus ei ole merkki välinpitämättömyydestä, vaan päinvastoin: se kertoo siitä, että työntekijä välittää syvästi. Kun kohtaa jatkuvasti ihmisiä, jotka kamppailevat riippuvuuk-sien, mielenterveyden haasteiden ja elämän peruspilareiden puuttumisen kanssa, oma empatia joutuu kovalle koetukselle. Toisen kärsimys voi alkaa tuntua omassa kehossa ja mielessä – ja ilman riittäviä keinoja palautua, se kuluttaa hitaasti mutta varmasti.

Myötätuntouupumus hiipii usein salaa. Se alkaa väsymyksenä, joka ei helpota levolla. Saattaa huomata, ettei jaksakaan kohdata ihmisiä samalla avoimuudella kuin ennen. Työhön liittyvät tunteet seuraavat kotiin, ja unettomat yöt täyttyvät mietteistä, joihin ei löydy vastauksia. Myötätunto, joka on työn voimavara, kääntyykin taakaksi.

Rajoja, tukea ja lepoa

On tärkeää oppia tunnistamaan omat rajansa, ja hyväksymään, että ne ovat olemassa. Työnohjaus, vertaistuki ja avoin keskustelu kollegoiden kanssa eivät ole yllisyyttä, vaan osa ammatillista vastuuta. Toisten kanssa jaettu kokemus tuo helpotusta ja muututtua, ettei uupumisen riski tee

kenestäkään heikkoa. Myös lepo, palautuminen ja työn ulkopuolinen elämä ovat tärkeitä: ne antavat tilaa hengittää ja palauttavat yhteyden itseän.

Työssä, jossa jatkuvasti kannetaan muiden tarinoita, on tärkeää muistaa oma tarinansa. Se, miksi tähän työhön aikanaan lähti, ja mitä haluaa antaa, mutta myös mitä tarvitsee säilyttääkseen oman voimansa. Myötätunto ei ole ehtymätön lähde, vaan se tarvitsee hoivaa siinä missä ihmisetkin. Kun pidämme huolta itses-tämme, pidämme samalla huolta myös niistä, joita autamme.

Toivo elossa

Työntekijän hyvinvointi on osa auttamistyötä. Se ei ole erillinen asia, vaan sen perusta. Myötätunto ei saa palaa loppuun, sillä ilman sitä kohtaaminen muuttuu mekaaniseksi ja etäiseksi. Kun työntekijä voi hyvin, hän kykenee näkemään kohdattavan aidosti – ilman kiirettä, ilman tuomitsemista, ilman etäisyyttä.

Kokemusasiantuntijat usein sanovat: "Ihmisen voi kohdata vain ihmisenä."

Tämä pätee molempiin suuntiin. Työntekijä ei voi kantaa toista, jos hän ei kanna itseään. Siksi myötätuntouupumuksesta puhuminen on teko, joka vahvistaa ihmisyyttä sekä auttajassa että autettavassa. Se on muistutus siitä, että myös auttaja tarvitsee toivoa, lepoa ja rakkautta – jotta jaksaa pitää toivon elossa niille, jotka sitä eniten tarvitsevat.

Teksti: Silja Leinonen, kokemusasiantuntija

HYVIÄ ELÄKEPÄIVIÄ!

Roger, sydämellinen kiitos vuosistasi Vva ry:llä.

Roger Palmroos aloitti Vva ry:n palveluksessa, kun Sällikoti pilotoitiin RAY:n tuella vuosina 2007–2012. Vuosina 2015–2018 Roger toimi sekä Sällikodin että Junailijankujan asumis-palveluyksiköiden lähiesihenkilönä ja vuodet 2018–2026 Sällikodissa ohjaajana. Helmikuun lopussa 2026 Roger jäi hyvin ansaitulle eläkkeelle.

Kokema-tiimi tekee tiivistä yhteistyötä mm. Joensuussa Sirkkulanpuiston Tuki- ja Neuvontatyön kanssa. Ottakaa kuunteluun Joona Pikkaraisen podcast Toivoton. TuNe tukee haastavissa elämäntilanteissa olevien henkilöiden elämänlaatua ja -hallintaa.

Koti-ikävä-lapaset

Suunnitellut Jakke Pimiö vuoden 2025 Asunnottomien yöhön.

Lapaset on neulottu langasta, jonka neuletiheys 10 sentillä on 22 silmukkaa ja 32 kerrosta. Esimerkiksi Novitan Nalle on tämän paksuista. Voit valita minkä tahansa langan, jonka neuletiheys on sama.

Valmis lapanen on noin 10 senttiä leveä ja ilman resoria kämmenosan pituus on noin 21 senttiä. Peukalon pituus on 7 senttiä ja leveys 4,5 senttiä. Jos haluat tehdä isommat lapaset, valitse paksumpi lanka ja pienempiin lapasiin vastaavasti ohuempi lanka.

Tarvitset näihin lapasiin kaksi väriä, yhden vaalean ja yhden tumman. Voit itse valita kummin päin haluat käyttää värejä. Jos vaaleasta tulee pohjaväri, näyttää siltä kuin lapasen talojen

ikkunoissa olisi valot. Jos valitset tumman pohjaväriin on lopputulos draamatisempi.

Lisäohjeita ja vinkkejä lapasten neulomiseen:

- Kyseessä on kirjoneule, joten jos käsi-alasi tuntuu kovin tiukalta, voit ottaa työhön vähän isommat puikot.
- Muista nykäistä työtä suoraksi jokaisen puikon päässä, jotta työhön ei jää liikaa kireyksiä.
- Pidemmissä yksivärisissä kohdissa muista sitoa lanka 3–5 silmukan välein, jottei sisäpuolelle jää pitkiä lenkkejä ja työn kireys pysyy samana. Älä sido lankoja peräkkäisillä kierroksilla samassa

kohdassa, jotta ne eivät näy työn läpi. Langan sitomisen voi tehdä esimerkiksi kiepauttamalla langat kertaalleen toistensa ympäri, eli laittamalla ne ristikkäin.

- Jos haluat lyhentää apasta, voit jättää korkeimman talon viimeisenikkunanriviin neulomatta, se lyhentää lapasta noin 2 senttiä.
- Lapasen kavennukset kannattaa tehdä siten, että puikolla on vähintään yksi silmukka ennen ja jälkeen kavennuksen, näin reunasta tulee siistimpi.
- Lapaset on suunniteltu siten, että kun nostat kädetylös ja näytät niitä edessäsi oleville ihmisille, lukee niissä KOTI IKÄVÄ.

- Mikäli lankadominanssi on sinulle tuttu, kannattaa sitä käyttää tässä työssä.
- Taivaan suhteen voit käyttää myös omaa luovuuttasi, sijoittele yksittäisiä silmukoita minne haluat.
- Muista viimeistellä työ. Kirjoneule näyttää ihan toisenlaiselta viimeistelyn jälkeen.
- Höyryttäminen on nopein tapa viimeistellä lapaset. Kastele ohut pyyhe ja asettele se lapasen päälle, painele sitten lyhyitä painalluksia kuumalla silitysraudalla. Siirrä aina välillä pyyhettä ja
- muotoile lapaset haluamaasi muotoon. Kun lopputulos miellyttää anna lapasten jäähtyä ja kuivua rauhassa.

Neulontaohje

- Luo tummemmalla värillä koon 2,5 puikoille 56 silmukkaa. Neulo kaksi oikein, kaksi nurin joustinneuletta noin 5 senttiä tai sen verran kuin itse haluat.
- Viimeisellä joustinneulekerroksella lisää jokaiselle puikolle yksi silmukka, työssä on nyt 60 silmukkaa.
- Vaihda työhön koon 3 puikot neulomalla kerroksen verran oikeaa.
- Aloita sitten kirjoneule mallikaavion mukaisesti.
- Lapisissa on aukkopeukalo, niiden paikka on merkattu ohjeeseen yhtenäisellä viivalla.
- Tee peukaloaukko siten, että neulot normaalisti peukalon reunaan asti. Neulo sitten värikkäällä vähän paksummalla langalla viivalla merkityt 12 silmukkaa. Palauta tämän jälkeen juuri neulotut silmukat takaisin edelliselle puikolle. Neulo silmukat uudestaan työssä olevalla langalla ja jatka työtä normaalisti. Eri väriäinen lanka jää siis keskele työtä ja se näyttää mihin peukalo neulotaan myöhemmin.
- Kärkikavennukset tehdään siten, että oikealle kallistuvat kavennukset neulotaan kaksi oikein yhteen ja vasemmalle kallistuvat kavennukset neulotaan joko ylivetokavennuksina (nosta yksi silmukka oikein neulomatta, neulo yksi silmukka ja vedä nostettu silmukka sen ylitse) tai ssk-kavennuksena, joka on ulkonäöltään ylivetokavennusta siistimpi (nosta kaksi silmukkaa yksitellen oikein puikolle, palauta ne sitten takaisin alkuperäiselle puikolle ja neulo sitten takareunoistaan yhteen – eli puikko menee silmukoiden sisään työn takapuolella, ei etupuolella).
- Kun työssä on jäljellä 8 silmukkaa, katkaise langat. Jätä päättelyä varten 10-15 sentin langanpää. Vedä se sitten neulalla jäljellä olevista silmukoista läpi, kiristä ja päätele työ.

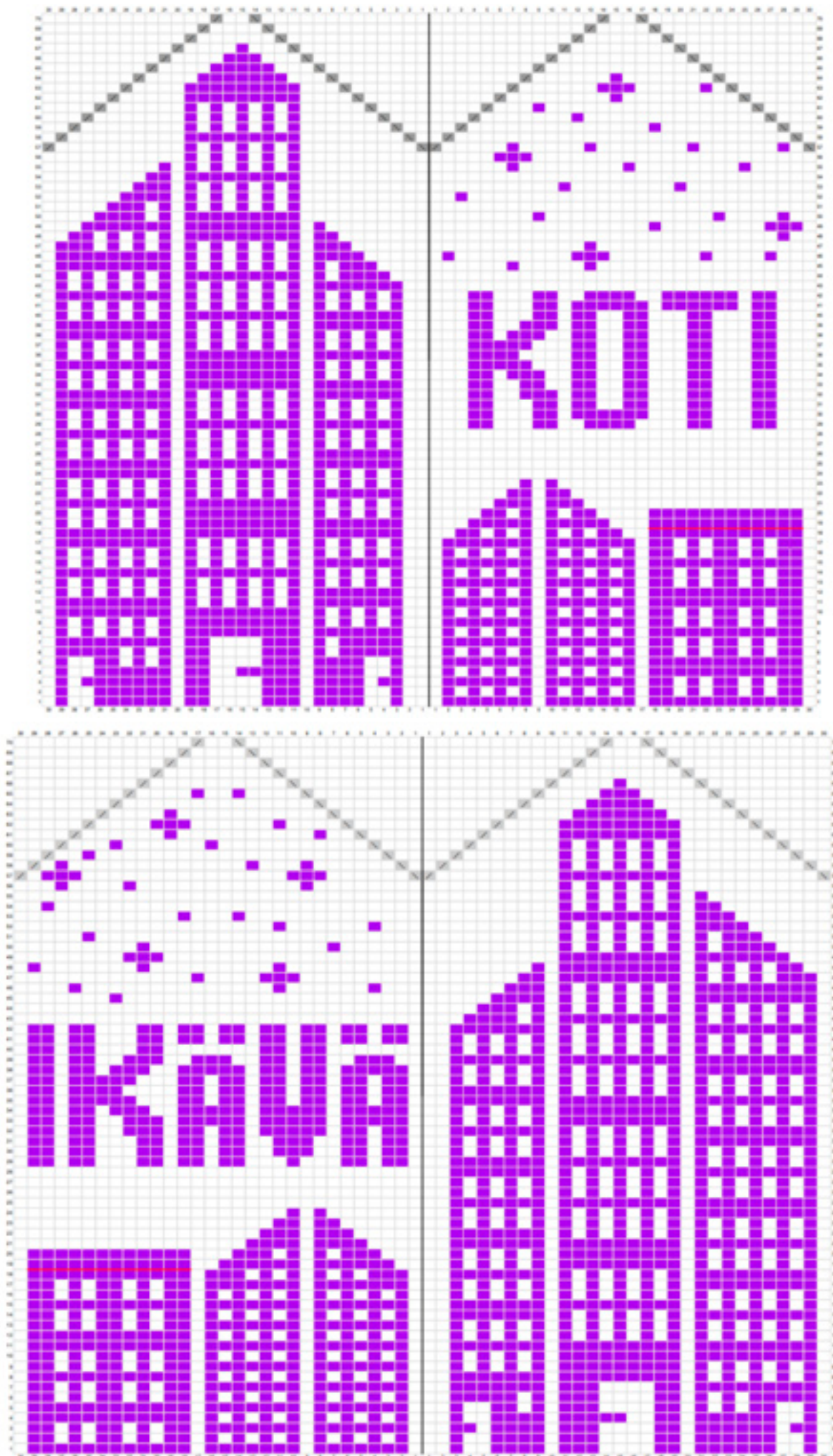

Peukalo

Kerää merkkilangan molemmiin puolin 12 silmukkaa ja pura merkkilanka pois työstä. Nosta vielä molemmista reunoista 2 silmukkaa, jotta työhön ei jää reikiä. Työssä on nyt 28 silmukkaa. Jaa ne kolmelle puikolle 9-9-10. Jakaminen kannattaa tehdä niin, että nostetut silmukat eivät jää puikon reunasilmukoiksi. Tämä takaa sen, että nostetut silmukat eivät jää löysiksi ja työhön tulee todennäköisesti vähemmän reikiä. Aloita kerros esimerkiksi peukalon alapuolelta ikkunoiden välistä.

Seuraa mallikaaviota

Kavennukset kannattaa tehdä talolangalla, ei pohjavärillä, tällä tavalla peukalon reuna pysyy mahdollisimman siistinä ja yhtenäisenä. Toisin sanoen, peukalon mallikaaviossa näkyvän talon katto muodostuu lähes itsestään kavennusten avulla.

Seksuaaliväkivalta koskettaa huomattavan usein marginalisoituja naisia ja tyttöjä

Tuoreen tutkimuksen mukaan Suomi on edelleen hyvin väkivaltainen maa naisille (EU Gender-based Violence Survey 2024). Useat naiset Suomessa kokevat eri muotoista väkivaltaa lähisuhteissa, mukaan lukien seksuaaliväkivalta. Samaan aikaan tiedetään, että seksuaaliväkivalta on piiloväkivaltaa, joka etenkin lähisuhteissa jää raportoimatta. Tämän vuoksi voidaan olettaa, että tilastot seksuaaliväkivaltaa kokeneista ovat tätäkin isommat.

Seksuaaliväkivalta koskettaa monia, ja sitä tapahtuu myös muualla kuin lähisuhteissa. Erityisen suuressa riskissä ovat haavoittuvissa asemassa elävät naiset ja tytöt, esimerkiksi hatkassa olevat nuoret, vankitaustaiset ja päihteitä käyttävät naiset sekä asunnottomuutta kokevat. Näiden ryhmien kokemukset tuovat näkyväksi sen, miten haavoittava asema ja valta-asemat voivat

altistaa väkivallalle ja estää avun hakemisen.

Hatkassa oleviin nuoriin kohdistettu seksuaaliväkivalta huolestuttaa

Nuorten Exitissä ennaltaehkäistään seksuaaliväkivaltaa ja työskennellään nuoria kohtaavien aikuisten ja seksuaaliväkivaltaa kokeneiden nuorten parissa. Ammattilaisilla on huoli erityisesti

sijaishuoltopaikasta luvatta poistuneista nuorista, jotka ovat suuressa riskissä joutua seksuaaliväkivallan uhriksi. Sijaishuoltopaikasta luvatta poistuneet, ns. ”hatkanuoret” ovat moninkertaisessa riskissä joutua rikoksen ja väkivallan kohteeksi. Tutkimusten mukaan 7–15 prosenttia sijoitetuista lapsista hatkaa sijoituksen aikana (Haapala ym. 2023; Isoniemi 2019; Kekkonen & Pekkarinen 2024). Pesäpuury:n selvitykseen vastanneista hatkanneista nuorista lähes joka neljäs kertoi joutuneensa raiskauksen uhriksi. Lisäksi 18 prosenttia kertoi vaihtaneensa seksiä tai seksuaalisia tekoja yöpaikkaan tai päih-teisiin ja 4 prosenttia oli myynyt seksiä (Haapala ym. 2023).

Rikos-, päihde- ja asunnotomuustaustaisten naisten elämässä seksuaaliväkivalta voi olla normalisoitunutta

Myös vankilassa olevien ja vankitaustaisten naisten taustalla näkyy huomattavan paljon seksuaaliväkivaltaa. **Kaisa Tammen** Naisvankiselvityksen (2020) mukaan 32 prosentilla naisvangeista oli seksuaalikontakti aikuisen kanssa ennen 16 vuoden ikää. Miehillä vastaava luku oli seitsemän prosenttia. Kumppanin taholta seksuaalista kaltoinkohtelua oli kokenut lähes viidennes naisista, lähisukulaisen taholta 16 prosenttia ja muun henkilön taholta 31 prosenttia.

Tulokset vahvistuvat myös vankiterveystutkimuksessa, jossa 59 prosenttia naisvangeista kertoi kokeneensa seksuaaliväkivaltaa, kun miehistä vastaava luku oli 12 prosenttia (Rautanen, Harald & Tyni 2023). Naiset raportoivat kaikkia väkivallan muotoja miehiä useammin – esimerkiksi 70 prosenttia naisvangeista kertoi kumppanin fyysisestä pahoinpitelystä.

Supernovat-toiminnassa kohdataan naisia, joilla on rikos-, päihde- ja asunottomuustautaa. Toiminnassa tarjotaan ryhmätoimintaa, jonka keskiössä ovat jaetut kokemukset. Monilla ryhmään osallistuneilla on taustalla traumaattisia kokemuksia. Ryhmäteemoista erityisen paljon puhuttavat omat rajat. Turvattomat kasvuolosuhteet, ylisukupolvisuus ja haavoittava asema voivat lisätä alttiutta väkivallalle ja rajojen rikoutumiselle. Väkivalta on arkipäiväistynyttä ja omia rajoja voi olla vaikea tunnistaa. Traumaat-

tiset kokemukset puolestaan voivat johtaa haitallisiin selviytymiskeinoihin, kuten päihteiden haitalliseen käyttöön ja rikollisuuteen. Päihteiden käyttö ja rikollisuus taas lisäävät riskiä väkivaltakokemuksille.

Päihteet ovat usein läsnä seksuaaliväkivallan tilanteissa

Seri-tukikeskuksen tilastojen mukaan 72 prosenttia asiakkaista oli tapahtumahetkellä päihtyneitä, ja usein myös tekijä oli käyttänyt päihkeitä (Korjamo 2023). Moni aktiivisesti päihkeitä käyttävä nainen ei hakeudu palveluihin. Seksuaaliväkivaltaan liittyy usein häpeää, itsesyytöksiä ja tilanteen vähättelyä, jotka vaikuttavat avun piiriin hakeutumiseen. Seksuaaliväkivaltaa voi olla vaikea tunnistaa, tai lähisuhdeväkivallatilanteissa väkivaltaisen puolison läsnäolo tai halu suojella tätä voi estää kertomasta tilanteesta.

Päihkeitä käyttävät naiset ovat seksuaaliväkivallan näkökulmasta erityisen haavoittuvassa asemassa. Päihdemaailmassa naisen asema on usein alisteinen, ja seksuaali-

väkivaltaa voidaan käyttää valan välineenä. Pelko väkivaltaisesta kumppanista tai riippuvuus päihteistä voi pakottaa tilanteisiin, joissa seksi toimii vaihtokaupan välineenä, ja suostumuksen rajat hämärtyvät.

Vääristyneet mielikuvat ihmisestä, joka on joutunut seksuaaliväkivallan uhriksi, voivat vaikuttaa avun hakemiseen, kuten ettei päihtymyksen vuoksi ansaitsisi apua. Toisaalta narratiivi haavoittuvassa asemassa olevasta seksuaaliväkivallan uhrista vaikuttaa myös hyvässä sosioekonomisessa asemassa olevan uhrin kokeman väkivallan tunnistamiseen.

Päihtymys voi heikentää kykyä kommunikoida ja havainnoida suostumusta ja omia tai toisten rajoja kaikenlaisissa seksuaalisissa tilanteissa.

Miten organisaatiossasi luodaan turvallisuutta seksuaalisuudesta ja seksuaaliväkivallasta puhumiselle?

Seksuaalisuus on olennainen osa hyvinvointia, ja avoin keskustelu siitä voi ennaltaehkäistä seksuaaliväkivaltaa. Monelle asiakkaalle

työntekijä voi olla ainoa turvallinen ihminen, jolle voi puhua vaikeista kokemuksista. Siksi työntekijän on tärkeä antaa tilaa keskustelulle ja sanoittaa, että seksuaalisuudesta ja seksuaaliväkivallasta on lupa puhua. Ammattilaisen tehtävänä on mahdollistaa turvallinen keskustelu ja tarjota tietoa suostumuksesta, rajoista ja tuen mahdollisuuksista. Esimerkiksi näkyvillä olevalla viestinnällä, kuten palvelujen esitteillä tai symboleilla voi madaltaa kynystä seksuaaliväkivallasta ja seksuaalisuudesta puhumiselle.

Seksuaaliväkivalta ei ole yksittäisten ihmisten ongelma, vaan yhteiskunnallinen kysymys. Ammattilaisten on lisättävä omaa ja asiakkaiden tietoa ja purettava seksuaaliväkivaltaan liittyviä tabuja, myyttejä ja väärää tietoa. Jokaisella on itsemääräämisoikeus omaan kehoon ja suostumukseen, ja oikeus turvalliseen elämään.

Teksti: Netta Puustinen, Asiantuntija/Nuorten Exit & Amanda Johansson, Päällikkö/Supernovat-toiminta

Työn kautta syntyneet suhteet ovat kestäneet vuosia.

ELÄMÄNTYÖNÄ RINNALLA KULKEMINEN

Juhani Haapamäki on tehnyt työtä asunnottomien parissa Vva:lla vuodesta 2009 lähtien. Hänen työnsä ytimessä on ollut liikkuva tuki ja palveluohjaus – ajatus siitä, että apu viedään sinne, missä ihmiset ovat, eikä odoteta heidän jaksavan tulla palvelujen luo. Nyt eläkkeelle jäätyään Juhani näkee toivon ylläpitämisen olevan asunnottomuustyön keskiössä.

Kun Juhani Haapamäki aloitti työnsä Vva:lla vuonna 2009, hän ei arvannut, että työstä kasvaisi pitkä ja merkityksellinen osa elämää. Vuosien varrella hän on työskennellyt liikkuvan tuen ja palveluohjauksen parissa sekä Vva:n Vartiosaaren toimintapaikkaan liittyvissä tehtävissä. Kolmannella sektorilla työntekijät harvoin pysyvät kapeina, ja niin myös Haapamäen työ on

muotoutunut monipuoliseksi.

– Erilaisia muita työtehtäviä on aina tullut perustyön oheen. Se kuuluu järjestötyöhön, Haapamäki toteaa.

Pohjaa kohtaamisista

Varsinaisesti hänen matkansa Vva:lla alkoi Kohtaamispaikassa samaan aikaan, kun hän aloitti päihdetyöntekijän opintonsa. Työparina toimi Kohtaamispaikassa

toiminut Ulla Pyyvaara, jonka kanssa arki antoi vahvan pohjan asiakastyölle. Järjestö ei kuitenkaan ollut Haapamäelle täysin vieras: jo 1990-luvulla hän kuuli järjestöstä tuttavansa kautta, joka työskenteli Vva:n asunnottomille tarkoitetussa yökahvila Kalkkersissa.

– Silloin kysyttiin, kiinnostaisiko yötyö, mutta silloin se ei sopinut elämänrytmiini, ja asia jäi, hän

muistelee.

2000-luvulla yhteys Vva:han vahvistui uudelleen, kun Haapamäki oli mukana Itä-Helsingissä toimineessa Vuo-TV:ssä. Ajatus lyhyistä dokumenteista Vva:n Vartiosaaren yhteisöllisestä toimintapaikasta johti tapaamiseen silloisen toiminnanjohtajan Sanna Lehtosen (nykyinen Tiivola) kanssa. Lopulta dokumentit toteutuivat, ja samalla syveni ymmärrys Vva:n työstä.

Apu ihmisten luo

Melko pian Haapamäki alkoi huomata puutteita palvelujärjestelmässä.

– Asunnottomuus pitkittyes-

Liikkuvan tuen auto ja Vartiosaaren Puksu-vene toimivat usein Juhanin toimistoina ja kohtaamispaikkoina, ja tietysti myös roudaushommissa, kun kyydissä kulkivat niin ihmiset, muut-tokuormat kuin polttopuut.

sään vie ihmiseltä voimia. Silloin kynnys hakeutua palveluihin kasvaa, ja riski jäädä kokonaan niiden ulkopuolelle lisääntyy, hän sanoo.

Näistä havainnoista syntyi ajatus liikkuvasta tuesta ja palveluohjauksesta. Mallista, jossa työntekijä menee haastavaan elämäntilanteeseen joutuneen ihmisen luo, kartoittaa tilanteen ja auttaa konkreettisesti eteenpäin – usein aivan perusasioissa.

Työn parhaita puolia Haapamäelle on ollut vapaus järjestää työaikansa itsenäisesti ja mahdollisuus kohdata ihmiset heidän omissa ympäristöissään.

– Menin sinne, minne minua pyydettiin. Joskus kyse oli akuutista avuntarpeesta, joskus taas pidemmän suunnitelman raken-

tamisesta yhdessä, hän kuvaa.

Haapamäki kiittää Vva:n johtoa ja hallitusta siitä, että uudenlainen työmuoto sai alusta alkaen tukea.

– Tavoitteena oli viedä apua sinne, missä ihmiset ovat myös silloin, kun elämänhalu ja toivo ovat jo hiipuneet.

Luottamusta ja läsnäoloa

Motivaation taustalla ovat omat arvot ja elämäkokemus. Haapamäki painottaa, ettei kenenkään elämä ole itsestäänselvyys.

– Jokainen meistä voi ajautua tilanteeseen, jossa tarvitsee tukea. Jos kuvittelee olevansa immuuni elämälle, se kyllä riisuu ne oletukset.

Työn suurimpia haasteita on luottamuksen säilyttäminen.

– Kun ihminen on jo valmiiksi haavoittunut, pienikin pettymys voi rikkoa paljon. Rinnalla kulminen vaatii herkkyyttä ja jatkuvaa läsnäoloa.

Mieleenpainuvimmat hetket liittyvät niihin tilanteisiin, joissa toivo palaa.

– On saanut nähdä, miten ihminen, joka on kokenut elämänsä täysin menetetyksi, alkaa taas kantaa. Toivo tulee toivottomuuden tilalle.

Aikaa arjelle

Työn vastapainoksi Haapamäki on löytänyt voimaa pyöräilystä, uinnista ja avantouinnista, lukemisesta, musiikista ja ystävistä. Nyt nämä asiat saavat entistä enemmän tilaa, kun pitkä työura Vva:lla on tullut päätökseensä.

Vuodenvaihteessa Juhani Haapamäki jäi eläkkeelle lähes 16 vuoden mittaisen työrupeaman jälkeen. Taakse jää ura, jossa rinnalla kulkeminen, luottamuksen rakentaminen ja toivon ylläpitäminen ovat olleet keskiössä.

– Osa odotuksista on toteuttanut arjen asioita, joihin nyt on enemmän aikaa. Ja osa eläkepäivien odotuksista jää vielä pohdittavaksi, mitähän minusta tulisi vihdoin ja viimein.

*Teksti: Erja Morottaja
Kuvat: Vva ry:n ja Juhanin arkistot*

Tii Judén has advocated for strengthening the work of experts by experience and peer support at the EU level.

The Voice of Experts by Experience Must Be Heard Across Europe

Since 2024, I have been part of the EPOCH – Practice Expert by Experience working group under FEANTSA. This two-year initiative focuses on learning, sharing, and improving services for people experiencing homelessness – together with experts by experience.

In my work, I speak up for people whose voices are too often unheard. As experts by experience, we work on the ground, meet people in crisis, and bring back knowledge that can shape better services. We know that the best services are created when the people who use them are included in developing them. This is how real change happens.

I had the opportunity to address the European Parliament, asking that experts by experience continue to be included in policymaking. My message was sim-

ple: our most important tool is hope. Through our own experiences, we can give hope to people in crisis – showing them that with support their life can take a turn for better.

Katarina Ivanković-Knežević, Director for Social Rights and Inclusion at the European Commission, emphasised that cooperation with experts by experience is valued and should continue. This shows that our work is not only recognised but also needed in shaping better services across Europe.

At the same time, I have highlighted the heavy demands of this work. In many countries, peer and expert by experience work is unpaid, even though it can be emotionally intense. Every encounter can bring back memories of our own crises. Without proper support, it is easy for experts by experience to struggle or fall back into their own challenges. Even in Finland, where mental health support is better, the emotional load is high. This is why recognition, training, and support are crucial – so that experts by experience can do their work sustainably.

In EPOCH, we share what works and what doesn't across Europe. We learn from each other and develop new ways of working. Life is a process of learning, and our work is no different. When even a small amount of support

is offered, and the person behind the crisis is truly seen, lives can take a new, hopeful direction.

Edited into English from Tii Judén's Finnish-language blog posts by Erja Morottaja.

Tii Judén is a mentor in Vva ry's Kokema team (Experts by Experience as trainers and mentors).

EPOCH Practice is a project co-funded by the European Union to promote knowledge and capacity building in support of the European Platform on Combating Homelessness.

It is co-financed by the European Union, the French Inter-ministerial Delegation for Accommodation and Access to Housing (DIHAL) and the King Baudouin Foundation.

COMHOM – COMPREHENSIVE APPROACH TO COMBATING HOMELESSNESS

COMHOM on Euroopan sosiaalirahaston (ESF+) rahoittama kolmivuotinen hanke (2025–2027), jonka tavoitteena on uudistaa asunnottomuustyötä digitaalisten ratkaisujen avulla. Hankkeessa kehitetään yhteinen digitaalinen alusta, joka tukee asunnottomuustyön ammattilaisia tiedonkeruussa, data-analytiikassa, palveluiden vaikuttavuuden seurannassa ja asiakastyön suunnittelussa.

Vva ry osallistuu COMHOM-hankkeeseen *subgranteena* eli ala-avusteisena kumppanina, joka täydentää hankkeen ydinkumppaneiden kehitystyötä. Tuomme mukaan matalan kynnyksen palveluiden asiantuntemusta, käytännön kokemusta ja tietoa siitä, miten digitaaliset työkalut toimivat arjessa. Roolimme on testata ja hyödyntää kehitettäviä ratkaisuja sekä antaa palautetta niiden toimivuudesta asunnottomuutta kokevien ihmisten tukemisessa.

Työskentely COMHOM-projektissa alkoi Vva ry:llä joulukuussa 2025.

Hankkeen neljä teemaa

1. Digitalisaatio

COMHOM edistää asunnottomuustyön digitalisaatiota tekemällä digitaaliset työkalut helpommin käyttöönotettaviksi. Hanke tarjoaa käytännönläheistä tukea, jonka avulla organisaatiot voivat ottaa käyttöön omiin tarpeisiinsa sopivia, käyttäjälähtöisiä digiratkaisuja ja parantaa palveluiden toimivuutta.

2. Datalähtöiset ratkaisut

COMHOM kokoaa eri palveluista kertyvän tiedon yhteen. Yhtenäinen tietopohja auttaa seuraamaan muutoksia, tunnistamaan tarpeita ja suunnittelemaan oikea-aikaisia toimia ajantasaisen tiedon perusteella.

3. Vaikuttavuuden seuranta

Hankkeessa kehitetään yhteinen seuranta ja arviointimalli, jonka avulla eri toimijat voivat tarkastella työnsä vaikutuksia samalla tavalla. Yhtenäinen tiedonkeruu tukee yhteistyötä ja yhteiskehittämistä: palveluntuottajat eri maista voivat jakaa kokemuksia, oppia toisiltaan ja tunnistaa kehittämistarpeita.

4. AI-avusteinen päätöksenteko

COMHOM hyödyntää tekoälyä työn tukena. Tekoälypohjaiset työkalut auttavat tunnistamaan riskejä ja kehityssuuntia sekä tukevat ennaltaehkäisevän työn suunnittelua.

Lisätietoa hankkeesta (englanniksi):

<https://www.comhom.eu/>

Hankkeen yhteyshenkilöt Vva ry:llä

Vlada Petrovskaja

Project Manager – COMHOM

Puh. 050 407 9703

vlada.petrovskaja@vvary.fi

Tiina Aitta

Project Specialist – COMHOM

Puh. 044 491 6411

tiina.aitta@vvary.fi

COMHOM – Comprehensive Approach to Combating Homelessness

COMHOM is a three-year project (2025–2027) funded by the European Social Fund (ESF+). The project aims to modernise homelessness work through digital solutions by developing a shared digital platform that supports professionals in data collection, data analysis, impact monitoring, and planning client work with unified tools.

Vailla vakinaista asuntoa ry participates in COMHOM as a subgrantee, complementing the work of the project's core partners. We bring expertise from low-threshold services, practical front-line experience, and insights into how digital tools function in everyday work. Our role is to test and apply the solutions developed in the project and provide feedback on their effectiveness in supporting people experiencing homelessness. Work on the COMHOM project began at Vva ry in December 2025.

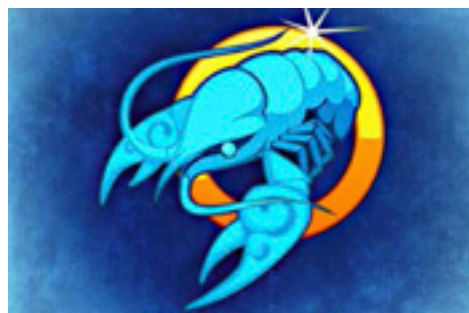
Vuosihoroskooppi 2026

Vuosi 2026 kannustaa meitä kaikkia tasapainoon. Rohkeutta roppakaupalla, mutta myös armollisuutta itseä kohtaan. Kasvua tapahtuu usein pienissä arjen hetkissä, ja huumori auttaa, kun suunnitelmat eivät etene ihan käsikirjoituksen mukaan.

OINAS 21.3.-19.4.

Vuosi 2026 pyytää sinua hidastamaan vauhtia, vaikka jalka jo painaa kaasua. Kaikki taistelut eivät vaadi miekkaa. Joskus kahvikuppi ja huokaus riittävät. Rohkeutesi huomataan, mutta ajoitus on tärkeämpää kuin volyyymi. Muista, että lepo ei ole luovuttamista, vaan strategiaa.

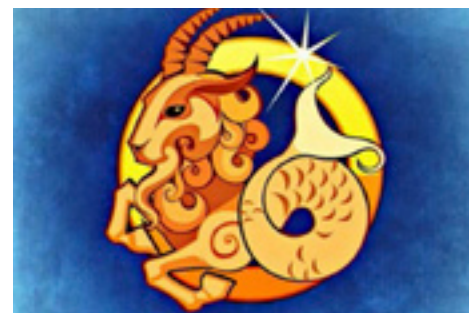
RAPU 21.6.-22.7.

Vuosi 2026 hellii tunteitasi, mutta muistuttaa myös rajojen tärkeydestä. Et ole koko maailman tunnepäivystys, vaikka siltä joskus tuntuu. Kotiasiat ja läheiset tuovat iloa, mutta oma aika on yhtä arvokasta. Pieni itsekkyyks voi yllättäen olla terveellistä.

VAAKA 23.9.-22.10.

Vuosi 2026 haastaa sinua tekemään päätöksiä ilman loputonta punnitsemista. Tasapaino löytyy, kun luotat omaan makuusi etkä kysy kaikkien mielipidettä. Ihmissuhteet syvenevät, kun uskallat olla rehellinen, myös itsellesi. Kaikki eivät loukkaannu, vaikka valitsisitkin ensin.

KAURIS 22.12.-19.1.

Vuosi 2026 palkitsee pitkäjänteisyytesi, vaikka tulokset eivät tule heti fanfaarien kanssa. Työelämässä etenet tasaisesti – ja kyllä, se lasketaan menestykseksi. Muista juhlia pieniäkin voittoja, vaikka vain hiljaa mielessäsi. Elämä ei ole pelkkä projekti, vaan myös kokemus.

HÄRKÄ 20.4.-20.5.

Vuosi 2026 tarjoaa sinulle vakautta, mutta pienellä twistillä. Mukavuusalueesi saa uuden sohvatyynyn. Raha-asiat paranevat, kunhan maltat olla ostamatta "ihan vain pientä" joka viikko. Ihmissuhteissa laatu voittaa määrän, ja sinä osaat sen jo. Muista kuitenkin joustaa edes sen verran, että muut huomaavat.

LEIJONA 23.7.-22.8.

Vuosi 2026 antaa sinulle tilaisuuden loistaa, mutta tällä kertaa hieman pehmeämmässä valossa. Johtajuutesi toimii parhaiten, kun annat muillekin aplodit. Rakkaudessa aitous voittaa draaman, vaikka pieni show onkin tavaramerkkisi. Muista, että kruunusi ei putoa, vaikka välillä istut alas.

SKORPIONI 23.10.-21.11.

Vuosi 2026 tuo mukanaan syvyyttä, oivalluksia sekä ehkä pienen salaisuuden tai kaksi. Intuitiosi on terävä, mutta kaikkea ei tarvitse analysoida. Ihmissuhteissa rehellisyys palkitaan, vaikka se vaatisi pientä haavoittuvuutta. Rentoutuminen ei ole kontrollin menetys. Kokeile vaikka.

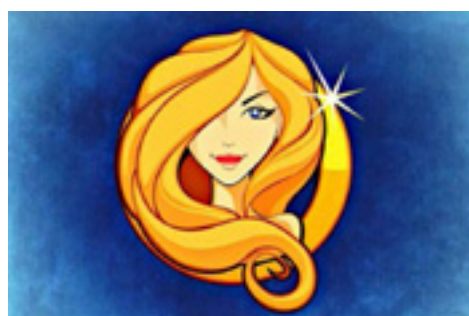
VESIMIES 20.1.-18.2.

Vuosi 2026 on täynnä omaperäisiä ideoita ja yllättäviä käänteitä. Kaikki eivät heti ymmärrä sinua, mutta se on osa viehätystäsi. Yhteistyö sujuu parhaiten, kun muistat kertoa muille, mitä olet keksimässä. Maailman muuttaminen alkaa joskus ihan arkisesta teosta.

KAKSOSET 21.5.-20.6.

Vuosi 2026 on sinulle täynnä keskusteluja, ideoita ja ehkä pari keskeneräistä projektia. Uteliaisuutesi vie sinut uusiin paikkoihin. Joskus myös väärin huoneeseen, väärään aikaan. Ihmissuhteet kukoistavat, kunhan maltat kuunnella etkä vain vastata. Kalenterisi kiittää, jos joskus sanot myös "ei".

NEITSYT 23.8.-22.9.

Vuosi 2026 kutsuu sinua päättämään irti täydellisyyden vaatimuksesta, edes vähän. Kaikki listat eivät tarvitse kolmea värikoodia, vaikka se olisikin houkuttelevaa. Elo ja arki rullaavat hyvin, kunhan et yritä korjata myös sitä, mikä jo toimii. Epätäydellinen hetki voi olla yllättävän ihana.

JOUSIMIES 22.11.-21.12.

Vuosi 2026 houkuttelee sinua seikkailuun, mutta muistuttaa myös vastuun olemassaolosta. Kaikki matkat eivät vaadi lentolippua. Joskus uusi ajatuskin riittää. Optimismisi tarttuu muihin, kunhan muistat myös kuunnella. Vapaus ja sitoutuminen voivat yllättäen mahtua samaan lauseeseen.

KALAT 19.2.-20.3.

Vuosi 2026 vahvistaa luovuuttasi ja intuitiotasi, joskus jopa liikaa. Muista pysyä myös maan pinnalla, edes varpaiden verran. Ihmissuhteissa lempeytesi loistaa, mutta rajat ovat rakkautta nekin. Unelmointi on hienoa, kunhan muistat myös herätyskellon.

MARTIN TIETOVISA

1. Kuka on veistänyt Helsingin Olympiastadionin edustalla sijaitsevan Paavo Nurmen patsaan?

- a) Ville Vallgren
- b) Aimo Tukiainen
- c) Wäinö Aaltonen

2. Missä kaupungissa sijaitsee Urho Kekkosen muistomerkki "Suuri Aika"?

- a) Kuopiossa
- b) Kajaanissa
- c) Mikkelissä

3. Mitä toista kieltä kansainvälisellä avaruus- asemalla, ISS:llä asuvan astronautin on osattava puhua englannin lisäksi?

- a) venäjää
- b) ranskaa
- c) saksaa

4. Kuka suomalaisartisti käytti uransa alkuaikoina taiteilijanimeä Rock Williams?

- a) Ville Valo
- b) Andy McCoy
- c) Irwin Goodman

5. Mitä planeettaa kohti Juice-luotain on laukaistu?

- a) Uranusta
- b) Marsia
- c) Jupiteria

6. Mille sopimus laadittiin, kun FC Barcelona ja Lionel Messi solmivat ensimmäisen pelaajasopimuksen vuonna 2000?

- a) lautasliinaan
- b) ravintolakuittiin
- c) ruokalistaan

7. Mikä on animaatiohahmo Retu Kivisen vaimon etunimi?

- a) Olga
- b) Betty
- c) Vilma

8. Minkä maan korkein vuori on 2228 metriä korkea Mount Kosciuszko?

- a) Australian
- b) Puolan
- c) Kanadan

9. Kuinka monta ulosottovelallista Suomessa oli vuoden 2024 lopussa?

- a) reilut 287 000
- b) vajaat 587 000
- c) noin 887 000

10. Minkä maan entisiä siirtomaita ovat Burkina Faso, Mali ja Niger?

- a) Iso-Britannian
- b) Portugalin
- c) Ranskan

Martin tietovisa

Oikeat vastaukset:

1) c, 2) b, 3) a, 4) c, 5) c, 6) a, 7) c, 8) a, 9) b, 10) c

"Karhu herännyt liian aikaisin talviunilta. Siks se on niin laiha, riutunut ja väsynyt. Viisas pöllö sanoo: 'Mee vaan nalle takas nukkuu, Viel ei oo kevät!' Karhu on vähän nolona ja riiputtaa päätään. Mutta löntystää takas jatkaa talviuniaan." – Minna Karlsson

Teksti: Anonyymi
Kuvituskuva: Pixabay

Kalkkersin joulua olivat tekemässä Vva ry:n työntekijöiden Katrin, Heidn ja Erjan kanssa vapaaehtoiset, kuvassa olevat Nikolai, Katri, Ari, Jenni sekä kuvan ulkopuolelta Mervi, Katariina, Aya ja Asmaa.

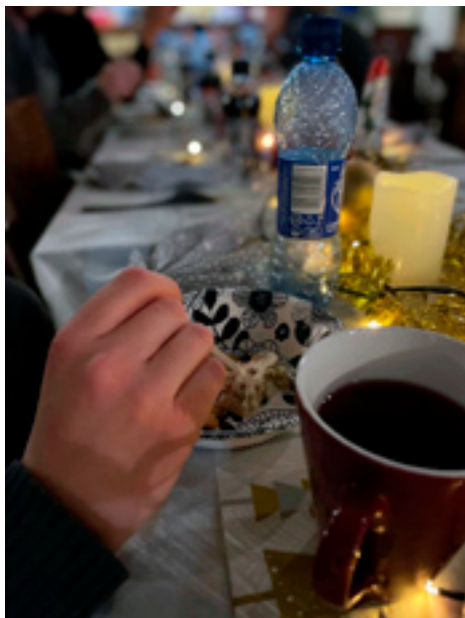
Kiitos lahjoittajien JOULU SAAPUI MYÖS KALKKERSIIN

Kiitos teille kaikille, jotka lahjoititte joulukampanjaamme! Teidän ansiostanne saimme pidettyä Yökeskus Kalkkersin auki myös joulun pyhinä ja järjestettyä joulujuhlan yön kulkijoille.

Lahjoitustenne avulla järjestimme jouluruokailun sekä jaoimme pehmeitä ja kovia paketteja. Niissä oli herkuja, Elisan prepaid-kortteja ja Helsingin Villasukkatehtaan lämpimiä villasukkia.

Joulua Kalkkersissa olivat toteuttamassa myös upeat vapaaehtoisemme. He auttoivat ruokien valmistelussa ja pöydän laitta-

misessa, mutta ennen kaikkea loivat yhteiseen ruokailuun rennon, välittävän ja kiireetömän tunnelman. Makoisten ruokien äärellä juteltiin asunnottomuudesta mutta myös juustoista, servettitaitoksista ja ysärimeinigistä, ja välillä annettiin kävijälle apua puhelimen asennuksesta. Tällaisista hetkistä syntyy tunne johonkin kuulumisesta.

Miksi rahalahjoituksia tarvitaan?

Vailla vakinaista asuntoa ry:n toiminnan suurin rahoittaja on sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva STEA. Avustus kattaa kuitenkin vain noin 70 prosenttia kuluistamme, eikä se riitä perustoimintamme kaikkiin tarpeisiin. Siksi rahalahjoitukset ovat meille elintärkeitä: ne mahdollistavat sen, että voimme jatkaa ja kehittää asunnottomuustyötämme, kun tarve ja ihmisten hätä vain valitettavasti kasvavat.

Lahjoittajien tuen avulla voimme tarjota myös arjesta poikkeavia, merkityksellisiä hetkiä asunnottomuutta kokeville ihmisille. Joulujuhlat, vappu- ja

pääsiäistapahtumat, Halloween-hassuttelut ja muut yhteiset hetket tuovat vaihtelua, iloa ja osallisuuden tunnetta kävijöidemme elämään, joka itsessään on kuormittavaa ja epävarmaa.

Miten rahalahjoituksia käytetään?

Vailla vakinaista asuntoa ry:ssä lahjoitusvarat käytetään asunnottomuutta kokevien ihmisten tarpeisiin ja suoraan auttamistyöhön. Asunnottomuutta kokevat ihmiset perustivat Vva ry:n vuonna 1986 edunvalvontajärjestökseen. Alkuperäinen tehtävämme ohjaa meitä yhä: kaiken toimintamme keskiössä ovat asunnottomuutta kokevien ihmisten hyvinvointi,

arjen helpottaminen ja elämäntilanteen parantaminen.

Toimintamme ja varainhankintamme perustuvat avoimuuteen ja vastuullisuuteen. Rahankeräystoimintaa säätelee rahankeräyslaki (863/2019), ja lahjoitusvarojen käytöstä toimitetaan poliisihallitukselle tilintarkastajan tarkastama raportti vuosittain

Näin varmistetaan, että lahjoituksia käytetään siihen tarkoitukseen, jota varten ne on annettu eli esimerkiksi:

- asunnottomuustaustaisten ihmisten perustarpeiden tukemiseen: suojat, ruoka, vaatteet, hygienia, ensiapu ja turvallisuus yksilöllisen tarpeen mukaan.

- päivä- ja yökeskusten toimintaan: Yökeskus Kalkkers ja Vertais- ja vapaaehtoisten keskus Vepa sekä kävijöiden osallistumismahdollisuuksien lisääminen.
- yöllä tapahtuvana etsivään työhön: Yökiitäjä-toiminnassa kuljetukset ja auton huolto.
- matalan kynnyksen päihteettömyyttä edistäviin virkistyspaikkoihin: Vartiosaari ja Soldis.
- vaikuttamistyöhön ja viestintään: kampanjat, tapahtumat, julkaisut ja oppaat.
- osallisuus ja vapaaehtoistoiminnan järjestämiseen.

Kiitos, että välitätte.

Lämmin kiitos tukijoillemme!

- STEA
- A-klinikkasäätiö
- Amnesty International Suomen osasto
- Anglica ry
- Bearded Villains Finland
- Brandix Suomi
- Cafe Cardemumma
- Charity Bro ry
- Clear Channel
- Clobber Helsinki
- Colgate Professionals Suomi
- Demarinaiset
- Efima Oyj
- Eija Vilpas
- Elenia Oy
- Elisa Oyj
- Elokuveyhtiö Aamu
- Eläintarhan Neste
- Emmaus
- eOmistaja
- Ernest's Pop Up Spa
- EY Advisory Oy
- Finn Spring Oy / Villivesi
- Fullsteam Agency Oy
- Good Life Coffee Roasters
- Hermannin Diakoniatalon Varustamo
- Diakonissalaitos
- Helsingin elintarviketyöntekijät ry
- HEKA – Helsingin kaupungin asunnot Oy
- Helsingin Leipomotyöntekijät
- Helsingin Satama
- Helsingin Villasukkatehdas Oy
- Helsinki Zen – Peacemakers
- Hihnalat
- Hodarifillari
- Howden Insurance
- HSL
- Jakke Pimiö
- Kampaajat Ronja Nylund & Milja Mensonen
- Katariina Valén
- Kanniston Hakaniemen leipomo
- Kasvisravintola Brindavan
- Keele-säätiö
- Kehitysvammatuki
- Kontu Oy
- Korres Cosmetic
- Kotipizza Group

- Kotitalo-media
- Kriminologian opiskelijoiden yhdistys
- Kusinkapital
- Lapinlahden Lähde
- Lions Club Helsinki
- Lumene Oy
- Luokse-liikkuva hammashoito
- Maikki x Mononen
- Mall of Tripla
- Maria Ohisalo
- MasterChef Suomi/Banijay Finland
- Messukeskus/NoHo Partners
- MOC – Militare Ordine del Collare SaintÁgata dei Paternón ritarikunta
- Musiikkitalo
- Märsell Oy
- Naistenkartano
- Nicola & Elsa
- Nordex Finland Oy
- One4All Finland Oy
- Oriflame Oy
- Orkla Finland
- Orion Oyj
- Osuuskunta Tradeka
- Ouro Solutions
- Pandia Oy
- Partioaitta
- Pelastusarmelja
- Pierre Roberts
- Pizzanpaistajat
- ProMartat
- Punainen Risti Kallio-Käpylä
- Puoli seiska/Yle, ja kaikki sukien neulojat
- QAdental, ja Colgate Suomi
- Rajupaja Oy
- Ravintola Finnjävel
- Redi
- RETS
- Regus Pasilanportti
- Ri-Lease Auto Center Oy
- Rikosseuraamuslaitos (RISE)
- Sato Oyj
- Sininauhasäätiö
- Skanska
- Soveltavan psykologian ainejärjestö
- Stara

- Status ry
- Stiftelsen 7nde Mars Fonden
- Stigma ry
- Stydi ry
- Stop huumeille ry
- Sukkamestarit
- Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
- Suomen Kirjailijaliitto
- Suomen löytötavaratoimisto
- Suomen Lääkäriliitto
- Suomen löytötavarapalvelu Oy
- Suomen Terveysravinto Oy/ Pro Bambu
- Suomen vuokranantajat ry
- Suomen ympäristöopisto SYKLI Oy
- T4T Ventures/Saunavision
- Tarinoiden ilta/Bar Typo
- Teatteri Tuike
- The Cloud People Finland
- TPC Finland Oy
- Tukes
- Tukikohta ry
- Tiina Tuppurainen
- Uudenmaan psykologiyhdistys
- Uudenmaan Sairasautokeskus
- Valokuitunen
- Vasemmistoliitto
- Vegna Oy
- Wendland Oy
- Wolt-marketit (Herttoniemi, Kamppi, Lebuski, Myrssi, Niittari, Pitsku, Tiksi)
- Wulff-Yhtiöt Oyj
- Y-Säätiö, ja Verkostokehittäjät
- Merkkipäivä-, häälahja-, muisto- ja eläkkeellejääntikeräykset
- Helsingin kaupunginosien Facebook-ryhmien, työyhteisöjen ja kaveriporukoiden keräykset
- Laura Friman
- Jenni Kokander
- Henri Alén

sekä lukuisat yksityishenkilöt, ja nimettöminä pysyvät lahjoittajat, yritykset, ja yhteistyökumppanimme.

Kiitos vapaaehtoistyöntekijöillemme ja opiskelijoille, että olette.

Ja kiitos kävijöillemme kohtaamisista, luottamuksesta ja yhdessä jaetusta ajasta. Yhdessä jatketaan!